The Greek Review of Social Research

Vol 4 (1970)

4-5

Ο συνδικαλισμός εις τον δυτικόν κόσμον σήμερα

Solomon Barkin, Ιωάννης Καβάσιλας

doi: [10.12681/grsr.509](https://doi.org/10.12681/grsr.509)

Copyright © 1970, Solomon Barkin, Ιωάννης Καβάσιλας

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Barkin, S., & Καβάσιλας Ι. (1970). Ο συνδικαλισμός εις τον δυτικόν κόσμον σήμερα. *The Greek Review of Social Research*, 4, 222–234. <https://doi.org/10.12681/grsr.509>

ὁ συνδικαλισμός εἰς τὸν δουτικὸν κόσμον σήμερον

ὑπὸ
Solomon Barkin

*Καθηγητοῦ τῶν Οἰκονομικῶν
εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Μασαχουσέτης*

(Μετάφρασις Ἰωάννου Καβάσιλα)

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρετηρήθη ἀναζωπύρσις τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου διὰ τὸ θέμα τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ εἰς τὰ σώματα τὰ λαμβάνοντα ἀποφάσεις κοινωνικοῦ περιεχομένου. Ἐν τούτοις, εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἔντονος ἀνησυχία, παρὰ τὴν εὐρεῖαν ἐπέκτασιν καὶ τὸν σημαντικὸν ρόλον τὸν ὁποῖον διαδραματίζουν αἱ συλλογικαὶ διαπραγματεύσεις, τὴν τοποθέτησιν ἐργατικῶν στελεχῶν εἰς καιρίας κυβερνητικὰς θέσεις, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συνεργασίας διοικήσεως καὶ ἐργαζομένων καὶ τὴν ἀξιοσημείωτον βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, τῶν παροχῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ μισθωτοῦ. Ἡ ἀνησυχία αὕτη ἐκφράζεται μὲ τὴν διατύπωσιν τῆς κατηγορίας ὅτι, παρὰ τὰς ἐπιτευχθείσας προόδους, ἡ διαδικασία λήψεως ἀποφάσεων παραμένει ἐκτὸς τῶν ὁρίων δυνατότητος τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ τῶν μισθωτῶν. Τὸ γερμανικὸν ἐργατικὸν κίνημα κατευθύνεται κυρίως πρὸς τὸ αἷτημα τῆς ἡῤῥημένης «βιομηχανικῆς δημοκρατίας». Ἐπίσης, ἄλλαι ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου δεικνύουν ἐνδιαφέρον διὰ σχήματα συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ ὑπάρχουσαι ὁμοῦ προτάσεις θεωροῦνται ἀνεπαρκεῖς, αἱ παλαιαὶ μέθοδοι ἐλλιπεῖς καὶ τὰ νέα σχέδια μὴ ικανοποιητικά. Ἡ σύγχρονος ἐποχὴ ἀπαιτεῖ νέας προδιαγραφάς.

Ἀνταποκρινόμεναι εἰς τὴν πίεσιν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων αἱ κυβερνήσεις ἐξετάζουν πλείεστας προτάσεις. Ὁ πρόεδρος De Gaulle παρέσχε δημοσίᾳ πληθὺς ὑποσχέσεων διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὰ κέρδη τῆς βιομηχανίας. Τὸ αὐτὸ θέμα θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἐπίμαχον σημεῖον κατὰ τὰς προσεχεῖς γερμανικὰς ἐκλογάς. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ἐξετάζεται πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς Verdam (1965) ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς περὶ ἰσχύος τῶν συμβουλίων ἐργασίας καὶ κατεστρώθησαν ἀκριβέστεροι κανονισμοὶ λειτουργίας αὐτῶν, συνεχιζομένης ταυτοχρόνως τῆς ἐρευνητικῆς ἐργασίας. Οἱ Νορβηγοὶ ἐπεξέτειναν τὰ δικαιώματα τῶν «Ἐπιτροπῶν Ἐπαφῆς» καὶ τῶν ἐπιτροπῶν ἐργασίας. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, ἡ ἐπιτροπὴ Donovan προέβη εἰς κατὰ τὰς ἐνδεχόμενων προτάσεων πρὸς ἐπαύξησιν τῆς συμμετοχῆς τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἔλαβε θέσιν ὑπὲρ τῆς ἀναλήψεως δραστηριότητος διὰ τῆς προτιμῆσεως ἐκείνων αἱ ὁποῖαι περιεῖχον ὑποδείξεις ἐνεργειῶν εἰς θέματα μὲ μεγαλυτέραν προτεραιότητα. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, αἱ ἐνώσεις ἐπιζητοῦν νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἐπιρροήν των, μέσῳ συμφωνιῶν ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου, ὥς καὶ δι' αἰτημάτων πρὸς διαμόρφωσιν προγραμμάτων ἀποταμιεύσεως ἐπενδυτικῆς κατευθύνσεως, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ δύνανται νὰ ἐπηρεάζουν τὰς περὶ ἐπενδύσεων ἀποφάσεις εἰς τὴν χώραν των. Εἰς τὸν Καναδᾶν, ἡ κυβερνήσις ὑποστηρίζει τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν

ἐργαζομένων καὶ τῆς διοικήσεως εἰς ἐπίπεδον ἐπιχειρήσεως. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας αἱ ἐπιτυχίαι τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων εἰς τὴν διευρύνειν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων καὶ τὴν ἀπόκτησιν οἰκονομικῶν ὠφελημάτων ἡμβλυναν τὰ κατὰ καιροὺς διατυπούμενα αἰτήματα δι' ἐθνικοποίησιν, δι' εἰδικὰ συμβούλια βιομηχανίας καὶ δι' ἐκπροσώπησιν τῶν μισθωτῶν ἢ τοῦ δημοσίου εἰς τὰ διοικητικά συμβούλια τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ἐκ νέου ἀσκουμένη πίεσις διὰ μεγαλυτέραν συμμετοχὴν τῶν ἐργατῶν ἀποτελεῖ, ἐν μέρει, ἀντικατοπτρισμὸν παλαιῶν προγραμμάτων. Ἀποτελεῖ ὁμως, ἐπίσης, ἐνδείξειν ὅτι αἱ ἐργατικά ἐνώσεις ἀναζητοῦν περισσότερο ἐνεργὸν ρόλον καὶ εὐρύτερας λειτουργίας ἐντὸς τῆς συγχρόνου κεφαλαιοκρατικῆς κοινωνίας. Παρὰ τὰς μεγάλας ἐπιτευξεις τῶν, αὐταὶ ἐπὶ τὸν μεγαλυτέραν ἱκανοποίησιν. Ἐπιθυμοῦν υἱοθέτησιν προγραμμάτων τὰ ὁποῖα θὰ συνεδύαζον τὰς υποχρεώσεις τῶν διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν ἀμέσων οἰκονομικῶν συμφερόντων τῶν μισθωτῶν πρὸς μεγαλυτέρας εὐκαιρίας διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ προστατευτικοῦ τῶν χαρακτήρος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἰσότητα καὶ πρόοδον. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὅπου αἱ ἐργατικά ἐνώσεις δίδουν ἔμφασιν εἰς τὰς ἀπ' εὐθείας συλλογικὰς διαπραγματεύσεις καὶ τὴν διευρύνειν τῆς πολιτικῆς τῶν δραστηριότητος, οἱ ἡγέται τούτων διακηρύσσουσιν περιοδικῶς τὰς ἀντιρρήσεις τῶν καὶ τὰς ἀνισυχίας τῶν δι' ὀρισμένους τρόπους συμπεριφορᾶς καὶ δράσεως ἐντὸς τῆς βιομηχανίας.

Τὸ παρὸν ἄρθρον περιγράφει καὶ ἀξιολογεῖ τὰς ὑφισταμένας εἰς τὸ ἐργατικὸν κίνημα ἀπόψεις καὶ καθορίζει ἀρκετὰ τρέχοντα θέματα τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν τὴν προσοχὴν τοῦ κινήματος καθὼς καὶ τὴν κατευθύνειν τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν δι-
ἀρθρῶσιν τούτων.

ἡ παρούσα κατάστασις τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ τῶν ἐργατῶν

α. Ἡ νέα κατάστασις τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ αἱ συλλογικαὶ διαπραγματεύσεις

Ἡ περίοδος τοῦ πολέμου καὶ τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν ἐτῶν ἔφερε μίαν νέαν ἐποχὴν διὰ τὰς ἐργατικὰς ἐνώσεις κατὰ τὴν ὁποίαν παρετηρήθη συνεχὴς ἐπέκτασις καὶ νομιμοποίησις τοῦ θεσμοῦ τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Τὰ ἐργατικά κινήματα τὰ ὁποῖα κατελύθησαν ὑπὸ τοῦ φασισμοῦ καὶ τοῦ ναζισμοῦ—ἐξαίρεσις τοῦ κινήματος τῆς Ἰσπανίας—ἀνασυνεκροτήθησαν. Περί τὰ μέσα τῆς δεκαετίας 1951-1960 αἱ ἐργατικά ἐνώσεις κατέστησαν εὐμεγέθεις ὀργανισμοί, ἀπασχολοῦντες μέγαν ἀριθμὸν ὑπαλλήλων. Παρὰ ταῦτα, αὐταὶ παρέμειναν ἀσθενεῖς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀνεπαρκεῖς διὰ συλλογικὰς διαπραγματεύσεις

εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἡμποδίσθησαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λόγῳ ἰσχυρὰς ἀντιδράσεως εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

Τὰ εὐρωπαϊκὰ συστήματα συλλογικῶν διαπραγματεύσεων κατέστησαν πρότυπα διὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν ὁρῶν ἀπασχολήσεως, καίτοι ἡ μορφή τῶν καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν διέφερε σημαντικῶς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις ἀπέτελεσαν τοὺς βασικοὺς κώδικας συμπεριφορᾶς εἰς τὴν βιομηχανίαν καίτοι κατὰ τρόπον περισσότερο περιωρισμένον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. Αἱ τοπικαὶ συνθήκαι, ἡ στάσις τῶν ὑποσθῶν καὶ αἱ νομικαὶ προδιαγραφαὶ παρέμειναν τὰ κύρια ἐμπόδια εἰς τὰς προθέσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐργοδοτῶν ἐπὶ πλείστον προβλημάτων ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων.

Αἱ ἐργατικά ἐνώσεις, ἄλλοτε ὀργανισμοὶ ἀντιπολιτεύσεως καὶ διαμαρτυρίας κατὰ τῆς κοινωνίας, κατέστησαν συνεργάται με ἐνεργὸν ρόλον, διαπραγματεύονται καὶ σύμβουλοι τῶν διοικήσεων τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν κυβερνήσεων. Αἱ κυβερνήσεις ἀπέβλεψαν πρὸς αὐτὰς ὡς εἰς εἰσηγητὰς τῆς ἐπιχειρητικᾶς οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ πραγματοποιήσεως ὑψηλοτέρας παραγωγικότητος, εἰς χώρους ὅπου ἄλλα ὁμάδες, καὶ μάλιστα αἱ τῆς διοικήσεως ἐπιχειρήσεων, ἐφαίνοντο νὰ ὑστεροῦν. Αἱ ἐνέργειαι καὶ ἡ παρακολούθησις τῶν κατεστημένων ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν πλείστον προγραμμάτων. Αἱ νέαι κυβερνήσεις ἀνέβλεψαν εἰς τοὺς ἡγέτας τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων κεντρικὸν ρόλον διὰ τὴν χάραξιν κατευθύνσεων πολιτικῆς καὶ πλείστοι ἐξ αὐτῶν διωρίσθησαν μέλη διοικητικῶν συμβουλίων.

β. Ἡ ἐπιτευξις τῶν σκοπῶν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων

Αἱ ἐργατικά ἐνώσεις ἔχουν ἐπηρεάσει βαθύτατα τὴν πολιτικὴν τῶν κυβερνήσεων. Αὐταὶ υἱοθέτησαν τὸ αἶτημα τῆς ἐξαλείψεως τῆς ἀνεργίας. Ἡ πλήρης ἀπασχόλησις κατέστη πράγματι ἀντικειμενικὸς στόχος. Ταχέως ἀποφάσεις διὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ βιοτικῶ ἐπιπέδου καὶ τὴν αὐξάνειν τῶν μέσων ὑποβοηθήσεως τῆς προσωπικῆς ἀναπτύξεως συνεδυσσάθησαν πρὸς ἐτι ὑψηλοτέρους ρυθμοὺς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, με ἀποτελέσματα τὴν ἐνσωματώσιν τῶν εἰς τὰ ἥδη ἐφαρμοζόμενα προγράμματα, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξητάσθησαν ἐξ ἀπόψεως ὑφισταμένων, κατὰ περιόδους, ἀνησυχίῶν ὡς πρὸς τὴν σταθερότητα τῶν τιμῶν, τὰς πληθωριστικὰς πιέσεις καὶ τὴν διατάραξιν τοῦ διεθνοῦς ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Καθὼς οἱ μισθοὶ ἐπεδύκων νὰ ἀπαλλαγῶν ἐκ τῶν περιορισμῶν τῆς πολεμικῆς περιόδου, τῶν φασιστικῶν καὶ ναζιστικῶν ἐλέγχων, καὶ ἀπῆλθον προστατευτικὰ μέτρα κατὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐργασίας εἰς στρατόπεδα, ὡς τὰ ὑφιστάμενα εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας, αἱ κυβερνήσεις ἐγκατέλειψαν τοὺς ἐλέγχους ἐπὶ τῆς ἐργασίας. Οἱ ἀντικειμενικοὶ αὐτοὶ σκοποὶ τῆς πολιτικῆς τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἐνσωματώθησαν καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν νομο-

θεσίαν τῶν διαφορῶν κρατῶν καὶ εἰς τὰς διεθνεῖς συμβάσεις ἐργασίας.

γ. *Ἡ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ ἐργασίας τῶν μισθωτῶν*

Ἀξιοσημείωτος βελτίωσις ἐπετεύχθη εἰς τὸ ἐπίπεδον διαβιώσεως καὶ παροχῶν τὸ ἀπολαμβανόμενον ὑπὸ τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων εἰς ὅλας τὰς χώρας. Τὰ ἐπίπεδα πραγματικῶν εἰσοδημῶν ἀνῆλθον σημαντικῶς. Οἱ ἐργάται ἡδυνήθησαν διὰ πρώτην φοράν νὰ σημειώσουν, ἐπὶ μακρὰς χρονικὰς περιόδους, βελτίωσιν τῶν πραγματικῶν ἀποδοχῶν τῶν. Τοῦτο κατεφάνη ὑπὸ μορφήν καλυτέρων συνθηκῶν στεγασεως καὶ ἐνδυμασίας, ἀφθονωτέρας τροφῆς, οἰκιακοῦ ἐξοπλισμοῦ, νέων ἢ καὶ διπλῶν κατοικιῶν, συσκευῶν τηλεοράσεως καὶ αὐτοκινήτων. Κανονικὰ ἄδειαι μετ' ἀποδοχῶν κατέστησαν κοινὸς τόπος. Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεισι ἐκάλυπεν εἰς μεγάλῃν κλίμακα τὰ ἀπρόοπτα τῆς ζωῆς, μὲ σημαντικὴν βελτίωσιν τῆς ἐπαρκειᾶς τῶν προσθέτων παροχῶν. Τὰ ἔτη ὑποχρεωτικῆς σχολικῆς ἐκπαιδεύσεως ἠδξήθησαν, ἐνθ' ταυτοχρόνως μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀτόμων χαμηλοῦ εἰσοδηματικοῦ ἐπιπέδου εἰσῆλθεν εἰς τὴν μέσσην καὶ ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν. Αἱ ὑπηρεσίαι ὑγειονομικῆς περιθάλψεως διηρυνήθησαν. Οἱ πολῖται ἐνθαυρύνθησαν πρὸς ἀποκατάστασιν, διατήρησιν καὶ προώθησιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐπιτευχμάτων τῶν. Τὰ προγράμματα περιθάλψεως ἀντικατεστάθησαν προοδευτικῶς ἢ ὑπηρεσιῶν ἀποκαταστάσεως καὶ εὐκαιρῶν παραγωγικῆς συμμετοχῆς ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Ἡ ἀρχὴ τῆς θεσπίσεως κατατῶν ὁρίων δικαιωμάτων καὶ παροχῶν, ἐπὶ ἔθνικῶ ἐπιπέδου, διεδόθη προοδευτικῶς.

Ἐν αἰσθημα εὐημερίας διεπέρασε τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων. Ἦρχισαν νὰ ἀπολαμβάνουν τὰ νέα ἀγαθὰ, νὰ ἐπωφελοῦνται τῶν νέων ὑπηρεσιῶν καὶ εὐκαιριῶν. Ἡ κατάστασις τῆς συνεχοῦς σπάνιως ἐργατικῶν χειρῶν εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν ἐνὸς νέου αἰσθηματος αὐτοπεποιθήσεως, συνοδευομένου ὑπὸ μεγαλύτερας διαπραγματευτικῆς δυνάμεως τῶσιν τῶν ἀτόμων ὅσον καὶ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Ἀλλ' ἡ μεγάλῃς κλίμακος ἀνεργία εἰς τὰς ἑνωμένας Πολιτείας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς δεκαετίας 1951-1960 ὑπενόμενε τὸ νέον τοῦτο κλίμα αὐτοπεποιθήσεως. Ἐπεκράτησαν φόβοι ἐκμηχανίσεως ἢ αὐτοματοποίησης τῆς παραγωγῆς. Ἡ παρρησιαστικὴ ὀπισθοδρόμησις ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1966 μέχρι τοῦ 1968 εἰς τὴν Εὐρώπην, καίτοι οὐχὶ τὸσον συνθλιπτικῇ, ἠπέλησεν ἐπίσης τὸ θετικόν τοῦτο κλίμα τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη. Ἡ ὀπισθοδρόμησις ἢ ὁποῖα παρετηρήθη τελευταίως εἰς τὴν Γαλλίαν ἴσως προκαλέσῃ μεγαλύτεραν δυσἀρέσκεϊαν.

δ. *Αἱ θέσεις τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων*

1. *Συμβιβαστικότητις εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἡγεσίας καὶ τὰ μέλη τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων.* Αἱ πρόοδοι αὐταὶ προεκάλεσαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἡγεσίας τῶν

ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ εἰς τὰ μέλη τῶν ἰσχυρὰν τάσιν διαλλακτικῆς συμπεριφορᾶς, ἀκόμη δὲ καὶ συνεργασίας μὲ τοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντας καὶ τὰς κυβερνήσεις. Αἱ ἐνώσεις καὶ οἱ μισθοὶ ἱκανοποιήθησαν ἐκ τῶν ἐπιτευχθέντων οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν κερδῶν, ἡσθάνθησαν δὲ βεβαίωτητα διὰ τὴν συνεχῆ βελτίωσιν τῆς θέσεώς τῶν. Οἱ ἡγῆται ἡσυχολήθησαν μὲ τὸν καθιερωμένον μηχανισμόν διατυπώσεως αἰτημάτων, διαπραγματεύσεως συμβάσεων, συντάξεως προτάσεων καὶ πιέσεως πρὸς τὰς κυβερνήσεις.

Πλείστοι ἡγῆται ἔμειναν ἱκανοποιημένοι μὲ τὴν θεσμοθετηθεῖσαν, τρόπον τινά, διαδικασίαν πρὸς ἐπίτευξιν ἀνοδικῆς πορείας. Τὸ κενὸν τὸ δημιουργηθὲν ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν στελεχῶν τῆς νεωτέρας γενεᾶς ἐντὸς τῆς ἡγεσίας ἐνίσχυσε τὴν στάσιν αὐτὴν. Πράγματι, ἐλάχιστοι νέοι μαχητικοὶ καὶ ἱκανοὶ δι' ἀγῶνας ἐνεφανίσθησαν. Ὁρισμένοι ἡγῆται ἐπεδίωξαν τὴν ἐμπανξέτασιν τῶν προβλημάτων καὶ θέσεων ἢ τοῦ περιεχομένου παλαιότερων καὶ νεωτέρων στόχων. Ἡ πλειονότης, ἐν τούτοις, ἀνέμενεν ἐξωτερικὰς πιέσεις διὰ νὰ ἐντοπίσῃ νέα προβλήματα ἢ κατευθύνσεις. Οἱ ἴδιοι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιταχύνουν τὴν δημιουργίαν αὐτὴν διὰ τῆς προβλέψεως τῶν προβλημάτων ἢ τῆς ἀναζητήσεως νέων λύσεων. Καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ παραδεχθῶν τὴν ἀνάγκην μεταβολῶν, ἐλάχιστοι θὰ ἐπεθύμουν ζωηρῶς τὴν ἐπίσπευσιν αὐτῶν. Οὗτοι δὲν ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ μεταβάλουν τὰς ὑφισταμένους διαρθρώσεις ἀκόμη καὶ ἐὰν αὐταὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναστείλουν τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων. Ἡ ὀργανωτικὴ διάρθρωσις καὶ τὰ προγράμματα τῶν παρεμειναν σχετικῶς ἀμετάβλητα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν ἐτῶν.

Ἡ ἡγεσία στήρηνεν εἰς κοινωνικὴν κριτικὴν, ἢ ὁποία ἦτο τὸσον συνήθης εἰς προγενεστέρως περίόδους. Τὸ νέον συμβιβαστικὸν πνεῦμα ἐδημιούργησε κλίμα ὑπομονῆς καὶ μετριοπαθείας. Οἱ ἡγῆται κατέστησαν περισσότερον ἀνεκτικοὶ πρὸς τὰς ἐκάστοτε κυβερνήσεις, εἰδικώτερον δέ, ἀλλ' οὐχὶ ἀποκλειστικῶς, πρὸς τὰς ἐλεγχόμενας ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν καὶ σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων ἢ ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας τὰ κόμματα αὐτὰ συμμετείχον, ἀσκήσαντες περιωρισμένην κριτικὴν κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τελευταίως ἀνεργίας, ἢ ὁποία ἀνῆλθε σημαντικῶς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1966 καὶ ἐντεῦθεν. Ὅταν ὑφίσταντο ἐπιθέσεις διὰ τὴν σιωπὴν τὴν ταύτην, περιορίζοντο εἰς τυπικὰς δηλώσεις ἐπὶ μᾶλλον ἀποκαλυπτικὰς τῆς ἀνεκτικότητος τῶν ὡς πρὸς τὰ ὑφιστάμενα ὑψηλὰ ἐπίπεδα ἀνεργίας. Κατέστησαν ἐπίσης περισσότερον πρόθυμοι πρὸς ἀποδοχὴν τῶν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων προβαλλομένων αἰτιολογιῶν διὰ τὴν ἀκολουθουμένην πορείαν συγκεκρατημένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἀποβλεπούσης εἰς τὴν ἐπίτευξιν σταθερότητος τιμῶν, ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ βραδύτερων ρυθμῶν ἀναπτυξεως πρὸς ἀποφυγὴν ἐξαντλήσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν, χωρὶς νὰ ἐνοχλοῦνται ἐκ τῆς νέας αὐτῆς στάσεώς τῶν.

Ἡ ἐνεργὸς ἀπασχολήσις τῶν μὲ τὰς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἐμείωσε τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ζέσιν διὰ τὴν μεταβολὴν ἢ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ὀλιγώτερον σημαντικῶν ὁμάδων ἐντὸς τῆς ἁγορᾶς ἐργασίας. Οἱ ἐργάται ἐπανεπαύθησαν ἐπὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν εἰς τὸ πεδίον τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς· καίτοι δὲ ἐθροιβήθησαν ἐκ τῶν κενῶν τὰ ὅποια διαρκῶς ἐπeshmαίνον ἢ κριτικῇ εἰς τὸ σύστημα τῆς «ἐνημερώσεως κοινωνίας», οὐδεμίαν ἐξεδήλωσαν σοβαρὰν δραστηριότητα πρὸς διόρθωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς.

Οἱ στενοὶ δεσμοὶ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων πρὸς τὰς σοσιαλιστικὰς καὶ ἐργατικὰς κυβερνήσεις ἢ συνασπισμοὺς εἶχον καὶ ἕτερον περιοριστικὸν ἀποτέλεσμα. Τὰ ἐργατικὰ κινήματα εἰς πλείστας χώρας ἤρχισαν νὰ βασίζονται σημαντικῶς, διὰ τὴν χάραξιν τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπὶ γενικῶν προβλημάτων, ἐπὶ τὴν διανοουμένων καὶ τῆς ἐρευνητικῆς ἐργασίας τῶν κομμάτων αὐτῶν. Ἡ τάσις αὕτη ὑπῆρξε καταφανὴς ἀκόμη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ὅπου οἱ πολιτικοὶ δεσμοὶ ἦσαν χαλαροί. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας αἱ θέσεις καὶ ἡ ἰδεολογία τῶν Νέων καὶ Δικαίων Διαπραγματευτῶν παρέσχον κατὰ μέγα μέρος τὰς βάσεις διὰ τὴν οικονομικὴν καὶ πολιτικὴν θέσιν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ὅταν ὅμως οἱ διανοούμενοι οὗτοι εἰσῆρχον εἰς τὰς κυβερνήσεις καὶ προσηρμύζοντο πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας τῶν κυβερνητικῶν κύκλων, οἱ ὅποιοι κατ' ἀνάγκην ἐπιζητοῦν τὴν ὑποστήριξιν ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους μᾶλλον παρά ἑνὸς τμήματός του, τὰ κινήματα τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἐχώλαινον σοβαρῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀπόψεων τῶν, λόγῳ τῶν περιορισμένων δυνατοτήτων τῶν, τῆς μικρᾶς ἐμπειρίας καὶ τῶν ἀσαφῶν θέσεων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζον τὰ ἐπιχειρήματά των. Ἡ ἀδυναμία αὕτη ἰσχυροποίησε τὰς διαβρωτικὰς δυνάμεις ἐντὸς τοῦ κινήματος.

2. *Κριτική.* Ἡ μεγάλῃ ἐνδοτικότης ἐναντί τῶν παρατηρουμένων ἐξελίξεων καὶ ἡ μετατόπισις τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ πρὸς νέας κατευθύνσεις ἐξησθένεισε τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Αἱ ἐπιδιώξεις τῶν περιορίζοντο προοδευτικῶς εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐπαγγελματικῶν τῶν ἐνδιαφερόντων μόνον. Οἱ ἡγῆται τῶν παρέβλεπον εὐκαιρίας διατυπώσεως ἀπόψεων καὶ ἀναλήψεως ἡγετικοῦ ρόλου εἰς πλείστας περιπτώσεις. Ἐν ὀλίγοις, οὗτοι ἀπεσύρθησαν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς σκηνῆς.

Καθὼς αἱ κυβερνήσεις ἤρξαν ἐφαρμόζουσαι τὰ προγράμματα των, τὰ κύρια ἐνδιαφέροντα τῶν ἐστράφησαν πρὸς νέας περιοχάς. Οὗτω, ἐδόθη προβάδισμα εἰς μέτρα ἐπιτελεστικῶν οικονομικῆς σταθερότητος καὶ ἀναπτύξεως, καθὼς καὶ εἰς προγράμματα διαβρωτικῶν μεταβολῶν. Ἐπὶ πλέον, αἱ κυβερνήσεις ἐπεδίδοντο ὁλοκλήρως περισσώτερον εἰς τὴν ὑποκίνησιν καὶ υποβοήθησιν τῶν διοικητικῶν τῶν ἐπιχειρήσεων μὲ σκοπὸν νὰ καταστήσουν ταύτας ἱκανὰς πρὸς ἐναρμόμισιν μετὰ τῆς κρατικῆς πολιτικῆς. Μεγάλῃ ποσᾷ κατέστη ἀπαραίτητον νὰ διατεθοῦν δι' ἐπιστημονικὰς μελέ-

τας, ἐφηρμοσμένην ἔρευναν καὶ εἰσαγωγὴν καινοτομιῶν εἰς τὴν διοίκησιν. Τὸ αὐξανόμενον ἐπίσης κόστος ἐκπαιδεύσεως ἀπῆλθε μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ καὶ ὁλοκλήρως μεγαλυτέραν παραχώρησιν προτεραιότητος ἐναντί ἄλλων θεμάτων.

Ἡ νέα αὕτη κατάστασις μετέβαλλε συχνάκις τοὺς ἡγέτας τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἀπὸ ἀνακαινιστὰς εἰς ἀντιπάλους τῆς ἀλλαγῆς. Ὅταν τὰ κυβερνητικὰ σχέδια ἠπειλουν συμφέροντα ὀργανωμένων τομέων, οὗτοι ἀντέδρων προκαλοῦντες μειώσεις τῆς δημοτικότητος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Ἀποτέλεσμα τούτου ὑπῆρξεν ἡ αὐξήσις τῆς ἐσωτερικῆς κριτικῆς. Ἡ ἔρευνα πρὸς ἀναζήτησιν νέων θέσεων καὶ καλυτέραν λύσεων διὰ παλαιότερα προβλήματα συνεχίσθη. Οἱ ἡγῆται ἀνεζήτησαν τρόπους πρὸς διατήρησιν τοῦ παλαιότερου ἀγωνιστικοῦ καὶ ἀνακαινιστικοῦ σταυροφορικοῦ πνεύματος. Ἀνοικταὶ ὅμως συζητήσεις ἐγένοντο εἰς ὀλίγας χώρας. Αἱ ἀντιθέσεις ἠκολούθησαν τὴν παραδοσιακὴν ὁδόν. Διαφοραὶ ἀνεφύθησαν μεταξὺ τῶν συμβιβαστικῶν καὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ὑπερήσπιζον τὰς παλαιὰς ἀγωνιστικὰς θέσεις. Ἄλλ' ἀκόμη καὶ οἱ τελευταῖοι ἔτεινον νὰ καταστούν λιαν συνεργάσιμοι κατὰ τὰς συνήθεις διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Δυσαρέσκεια ἐξακολοουθεῖ νὰ ὑφίσταται ὡς ἀπογοήτευσις διὰ τὸν ἄργον ῥυθμὸν αὐξήσεως τῶν μελῶν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων.

Ἡ σοβαρώτερα ἵεσπασις ἡ ὁποία προήλθεν ἐκ τῆς ἐντάσεως αὐτῆς ἦτο ἡ ἀποχώρησις τοῦ Walter Reuther ἐκ τῆς AFL-CIO. Παρόμοιοι διασπαστικὸν κίνημα δὲν παρουσιάσθη εἰς ἄλλας χώρας. Ἐν τούτοις, κινήσις ἀνεαρτήσθη ἐργατικῶν ἐνώσεων ἀνεπτυχθῆ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἡ στάσις τῶν μισθωτῶν ἐναντί τῆς ἡγεσίας τῶν ἐνώσεων κατέστη ἐπαναστατικῇ. Ἡ ἡγεσία τοῦ σουηδικοῦ κινήματος ἠναγκάσθη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ οικονομικὰ αἰτήματα διαφρονουσθῶν ὁμάδων, ἡ δὲ ἰσχὺς τῶν ἐπικεφαλῆς εἰς τοὺς χώρους ἐργασίας αὐξάνει συνεχῶς εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν.

Ἡ σουηδικὴ LO ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ἐξαίρεσιν εἰς τὰς ἀναφερθείσας ἀνωτέρω ἐξελίξεις. Διετήρησε τὰς ἰδικὰς τῆς δυνάμεις ἐρεῖνης πρὸς ἐξέτασιν προβλημάτων καὶ ἀνάπτυξιν ἀνεαρτήτων θέσεων, ἀσκούσα πίεσιν τόσον κατὰ τὰς συλλογικὰς διαπραγματεύσεις ὅσον καὶ κατὰ τὰς συζητήσεις πρὸς ἀμόρφωσιν τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Παρέμειναν ἐξαιρετικῶς καινοτόμος, ἀνεξάρτητος καὶ κριτικῇ.

ε. Ἡ παρούσα κατάστασις τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων

Αἱ ἐργατικὰ ἐνώσεις, ἐπιδράσασαι εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς παρούσης οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς δομῆς, προωθήθησαν εἰς νέας καὶ ἰσχυρότερας θέσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἀντιμετωπίζουν ἤδη διαφοροτικά προβλήματα. Δὲν δύναται πλέον νὰ παραμῶνεν ἄπλως εἰς τὴν πλευρὰν τῆς ἀντιπολιτευσεως καὶ τῆς κριτικῆς. Λαμβάνουσαι μέρος, ἐν πνεύματι φιλίας καὶ συν-

εργασίας, εἰς τὰς διαπραγματεύσεις τὸν καθ' ἡμέραν θεμάτων, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τὼν ὡς ἀνήκοντας εἰς ἕτερον κύκλον. Αἱ δυνατότητές τὼν πρὸς διασφάλισιν τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τῆς παρούσης κοινωνίας καὶ τῆς ὀρθῆς συμμετοχῆς τὼν μελῶν τὼν εἰς τὴν ἐπιτυγχανομένην οικονομικὴν ἄνοδον εἶναι σημαντικά. Ἐπιπροσθέτως, ἐνθ' αὐταὶ δυνατόν νὰ αἰσθάνωνται ἱκανοποιημένα, κατὰ περίόδους, ἐκ τὼν καθιερωθέντων συστημάτων διαπραγματεύσεων, ἐν τούτοις ἡ διάρκεια τὼν περιόδων αὐτῶν νηνεμίας εἶναι κατὰ πάσαν πιθανότητα βραχεῖα ἐξ αἰτίας ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν λόγων.

Εὐρύτατα μεταβολὰ πραγματοποιοῦνται εἰς τὴν φύσιν τοῦ δυτικοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος (ἴδε Μ. Μ. Postan: *An Economic History of Western Europe, 1045-1964*, London, 1967). Ἐξωγενῆ στοιχεῖα εἰσπομποῦν εἰς τὸ προσκηνίον, ἐμφανιζόμενα ὑπὸ τὴν μορφήν μὴ ἰσοσκελισμένων ἰσοζυγίων διεθνῶν πληρωμῶν, ἐντόνου διεθνoῦς ἀνταγωνισμοῦ, πληθωριστικῶν πιέσεων ἐν τῷ ἔσωτερικῷ, βραδυτέρων ρυθμῶν ἀναπτύξεως, εὐρείας κλίμακος διαρθρωτικῶν δυσχερειῶν, μεγάλης ἐκτάσεως συγχωνεύσεων ἐπιχειρήσεων, παύσεως λειτουργίας ἐργοστασίων, ἀνομοιομορφιῶν εἰς τοὺς ρυθμοὺς οικονομικῆς ἀναπτύξεως κατὰ περιοχάς, διευρύνσεως τοῦ ἀναπτύγματος μεταξὺ ἀνωτάτων καὶ κατωτάτων εἰσοδημάτων, ὑπεράνω δὲ ὅλων αὐτῶν ὑπὸ τὴν μορφήν αὐξανομένης κρατικῆς παρεμβάσεως εἰς τὴν οἰκονομίαν. Βραδύτερον ἢ ἐνωρίτερον αἱ ἐξελίξεις αὐταὶ θὰ διαταράξουν τὴν κατάστασιν εὐδαιμονίας ἢ ὅποια ἐπικρατεῖ ἐντὸς τῶν ἐθνικῶν ἐργατικῶν κινημάτων.

Τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα ἐπίσης καθίστανται περισσότερο ἐντονα. Ἡ ἔλλειψις ἱκανοποιητικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἐθνικοῦ ἐπιπέδου καὶ τῶν μελῶν τὼν ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἀπαιτεῖ προσοχὴν. Ὀλίγαι μόνον διαδικασίαι ὑφίστανται πρὸς ἐνημέρωσιν τούτων ὑπὸ τῆς ἡγεσίας τὼν ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν διαφορῶν θεμάτων, ἐνθ' οὐλοῦνται διαδικασίαι, ὅπως οἱ ὑπεύθυνοι ἔλεγχου καὶ ἐκθέσεις, ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ ὕγιους συνδικαλισμοῦ. Ἡ περιωρισμένη ἐπιρροή τῆς ἡγεσίας τὼν ἐνώσεων ἐπὶ τῆς ἐν γένει πολιτικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων τὴν ἀποξενώνει ἐκ τῶν κρισίμων ἀποφάσεων τῶν διοικήσεων τὼν. Τέλος, ἐνθ' αἱ σχέσεις τῶν ἡγετῶν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων πρὸς τοὺς χαράσσοντας τὴν κυβερνητικὴν πολιτικὴν ἔχουν πολλαπλασιασθῇ, οὗτοι ἀπέφυγον νὰ καθορίσουν τὰς θέσεις τῶν πραγματικῶς ἔναντι τῶν νέων πολιτικῶν κατευνύσεων καὶ εὐκαιριῶν, προτιμῶντες ἀπλῶς τὴν θέσιν τῶν ἀντιτακμένων εἰς οἰανδήποτε πολιτικὴν ἐπηρεασμοῦ τοῦ κινηματος καὶ παραμεινάντες οὕτω εἰς τὸ περιθώριον.

Ἡ ἀκολουθοῦμένη σήμερον συμπτωματικὴ ἀντιμετώπισις τῶν τρεχουσῶν ἐξελίξεων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ. Δὲ ἑξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ προβλήματα ἀπαιτοῦν δραστηριότητα, ὅπως ἐπίσης ὀργανωτικὴν ἀναδιάρθρωσιν καὶ ἀναπροσανατολι-

σμόν τῆς πολιτικῆς τῶν ἐνώσεων. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν ἐνσυνειδήτως καὶ δραστηρικῶς εἰς τοὺς συγχρόνους προβληματισμοὺς τοὺς ὁποίους θέτει τὸ δυτικὸν κεφαλαιοκρατικὸν σύστημα.

αἱ πολυεθνικαὶ ἐπιχειρήσεις

Αἱ πολυεθνικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς μίαν τοιαύτην ἐξωτερικὴν δύναμιν, ἡ ὅποια, ἐνδεχομένως, θὰ κλονίσῃ τὴν δομὴν τοῦ ὑφισταμένου συστήματος συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Ὁρισμέναι σκέψεις ἔχουν ἤδη διατυπωθῇ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, ἀλλ' αἱ μεγαλύτεραι ἐκ τῶν ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἐργατικῶν ἐνώσεων δὲν ἔχουν ἀντιμετωπίσει εἰσέτι τὸ πρόβλημα αὐτὸ εὐθείας. Ἐτήρησαν, σχετικῶς μὲ τὸ θέμα αὐτό, τὴν σάσιν ἢ ὅποια τοὺς ἐξητήθη ὑπὸ τῶν τμημάτων τῶν εἰς τοὺς ἀντιστοιχοῦς βιομηχανικοὺς κλάδους. Ὁ αὐτοσχεδιασμός ὅμως αὐτὸς δὲν φαίνεται νὰ ἱκανοποιῇ.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐταιρίαι ἔχουν σήμερον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπενδύσεις ὑπερβαίνουσας τὰ 65 δισεκατομμύρια δολларίων. Εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἐλέγχουν τὰς βιομηχανίας ἡλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ μικροκυκλωμάτων, συμμετέχουν δὲ σημαντικῶς εἰς τὰς βιομηχανίας αὐτοκινήτων, τὰς χημικάς, ἀγροτικὰς μηχανῶν, πετρελαίου καὶ ἄλλας. Ἐπὶ πλέον, αἱ συγχωνεύσεις εὐρωπαϊκῶν ἐταιριῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων φαίνεται νὰ αὐξάνουν. Ἡ κίνησις αὕτη κατέστη ἀξιοσημείωτος εἰς τὴν παραγωγὴν αὐτοκινήτων, χημικῶν, σιδήρου καὶ γάλλυβος. Μία νομοθετικὴ ρύθμισις περὶ τῆς ΕΟΚ θὰ διανοίξῃ πιθανῶς, ἐν καιρῷ, τὴν ὁδὸν διὰ ἰσχυροτέρας πίσεως πρὸς ὑπερ-ἐθνικὰς ἐπιχειρήσεις.

Κατὰ τὰς προηγουμένας δεκαετίαις αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις κατέκριναν τὴν ἰσχύν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν καρτέλ, ὡς ὑπονομευουσὴν τὰ συμφέροντα τοῦ κοινοῦ. Ἐκπλήσσουσα καθίσταται ἡ παρούσα ἡπία ἀντιμετώπισις τοῦ νέου φαινομένου, ὅπου σαφὲς αἱ ἀποφάσεις τοιούτων πολυεθνικῶν ἐταιριῶν ἐπὶ θεμάτων ἐκλογῆς τοποθεσίας, ἐπεκτάσεως ἢ συμπτύξεως ἔχουν μίαν δραματικὴν ἐπίπτωσιν εἰς τὰς δραστηριότητας τῶν ἐνώσεων τὼν ἐπὶ μέρους χωρῶν. Ἀλλ' αἱ ἀμφιβολίαι αἱ ὅποια γεννῶνται ἐν σχέσει πρὸς τὰς συγχωνεύσεις ἐπὶ ἐθνικῷ ἐπιπέδῳ δὲν ἔχουν εἰσέτι ἀντιμετωπισθῇ εἰς τὰς πολυεθνικάς ἐξελίξεις, ἐν μέρει, διότι αἱ κυβερνήσεις ἀνθίστανται ἀκόμη κατ' αὐτὸν.

Προτοβολίαι εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἀνελήφθησαν εὐρέως κατόπιν τῆς ἐπιμονῆς τῶν ἀμερικανικῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Οὕτω ἐδημοιουργήθησαν, μέσῳ τῶν Γραμματέων τῶν συνδικάτων, Διεθνῇ Ἐργατικὰ Συμβούλια διὰ τρεῖς διεθνεῖς ἀμερικανικάς ἐταιρίας αὐτοκινήτων (General Motors, Ford καὶ Chrysler Simca-Fiat Rootes) καὶ μίαν γερμανικὴν (Volkswagen-Daimler-Benz). Ἐπίσης, ἡ Διεθνὴς Ὁμοσπονδία Ἐργατῶν Μεταφορῶν καὶ ἡ Διεθνὴς Ὁμοσπονδία Χημικῆς Βιομηχανίας κινουμένη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς δημιουργίας διεθνῶν ἐργατικῶν συμβουλίων.

Ἡ ἀποτελέσματικὴ, ἐν τούτοις, δράσις αὐτῶν τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων ἐντὸς τῶν διεθνῶν ἐπιχειρήσεων προσκρούει εἰς ἐσωτερικὰς δυσχερείας. Μία ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐπὶ μέρους ἐργατικῶν ἐνώσεων ἡ ἢ ὑπαρξίς ἐλλειπὼν ἢ αὐτονόμων ἐνώσεων. Αἱ δυσχερείαι αὐταὶ ἀπαιτοῦν προσοχὴν, διὰ νὰ μὴ ἀποβῶν ἀπατηλαὶ αἱ δοθησόμεναι λύσεις. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἐργατικά συμβούλια τῶν πολυεθνικῶν ἐταιριῶν ἀποτελοῦν ὄργανα διοχετεύσεως πληροφοριῶν καὶ ἐξειδικευμένων διαπραγματεύσεων ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων τῶν ἐπὶ μέρους κλάδων τῶν ἐταιριῶν αὐτῶν. Τελικῶς, αἱ ἐθνικὸι ἐπιπέδου ἐργατικά ἐνώσεις θὰ παράσχουν μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν εἰς τὰς ἐνώσεις τῶν πολυεθνικῶν ἐταιριῶν.

διεθνεῖς ἐξελιξεις καὶ ὀργανισμοί

Οἱ νέοι διεθνεῖς ὀργανισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους συζητοῦνται ἢ νομοθετοῦνται κατευθύνσεις πολιτικῆς ὑπὸ κυβερνητικῶν ἐκπροσώπων, ἀποτελοῦν νέα, ἀνωτέρου ἐπιπέδου, κυβερνητικὰ ὄργανα. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν εὐρίσκεται ὁ Ὅργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως (ΟΟΣΑ). Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου ἡ τὴν Ἐπιτροπῶν τὸν λαμβάνουν μέρος ἀνώτατοι κυβερνητικοὶ ἀντιπρόσωποι ἐκ δεκαεννέα εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τοῦ Καναδᾶ καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων ὑπ' αὐτῶν τείνει νὰ διαμορφώσῃ τὸ μεταξὺ τῶν κυβερνητικῶν ἡγετῶν κλίμα οἰκονομικῆς σκέψεως. Τὰ συμπεράσματα τῶν δὲν εἶναι δεσμευτικά. Καθορίζουν ὅμως τὰς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποδεκτὰς ἀπόψεις.

Τὰ κινήματα τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων τῶν χωρῶν-μελῶν τοῦ ΟΟΣΑ ἐκπροσωποῦνται ὑπὸ μίαν συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία δὲν ἔχει διαδραματίσει ζωτικὸν ρόλον ἐντὸς τῆς ὀργανώσεως. Ὁ ἀσήμαντος αὐτὸς ρόλος ὀφείλεται, ἐν μέρει, εἰς τὴν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων ἑλλειψιν διαθέσεως πρὸς παραχώρησιν εὐρυτέρας θετικῆς ἀρμοδιότητος εἰς τὰς ομάδας τῶν ἐκπροσώπων ἐργατικῶν καὶ ἐργοδοτικῶν ἐνώσεων. Αἱ κυβερνήσεις θεωροῦν τὸν ΟΟΣΑ ὡς τόπον ἐξετάσεως τῶν κυβερνητικῶν ἀπόψεων καὶ ὄχι ὡς τόπον συνελεύσεως διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἢ ὁμάδων ἐιδικῶν συμφερόντων. Αἱ προτάσεις δι' ἑν κοινοβούλιον ἐκπροσώπων ἡ ὁμάδων συμφερόντων, ἔχοντος ἐξουσιοδότησιν ἐκτελέσεως νομοθετικὸν ἔργον, ἡγήθησαν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ὑπηρεσίαι τοῦ ΟΟΣΑ, πλὴν ἐξαιρέσεων, ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται διὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ὁμάδων αὐτῶν.

Αἱ ἐργατικά ἐνώσεις, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ ἐπιχειρηματικοὶ κύκλοι, εἶναι οἱ κυρίως ὑπεύθυνοι διὰ τὴν τοιαύτην μειονεκτικὴν θέσιν. Δὲν κατέβαλον προσπάθειαν διὰ νὰ ἐξετάσουν ἐὰν ὁ ΟΟΣΑ θὰ ἦδύνατο νὰ ἀποβῇ μία κινητήριος δύναμις τῆς ὁποίας ἡ σφραγὶς θὰ ἐτίθετο ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν. Οὕτε ἐκινητοποιήθησαν πρὸς ἀσκήσιν πιέσεως ἐπὶ τῶν κυβερνήσεων τῶν.

Τὸ ἐργατικὸν κίνημα ὑπῆρξε κρίσιμος δύναμις κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Μία πρόσφατος ἀνάλυσις, ἐν τούτοις, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ ἐργατικά ἐνώσεις εἰς τὸν χρόνον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὴν περιέργον θέσιν νὰ διαθέτουν ἀξιοσημείωτον δύναμιν, κύρος καὶ πολιτικὴν ἐπιρροὴν εἰς τὰς χώρας τῶν, ἀλλὰ νὰ ἐπηρεάζουν ἐλάχιστα τὰς ὑποθέσεις τῆς κοινότητος. Ἡ τάσις νὰ ἐξαιροῦνται αἱ ἐργατικά ἐνώσεις ἐκ τῆς διαδικασίας χαράξεως πολιτικῆς τῆς ΕΟΚ εἶναι σήμερον ἰσχυρότερα ἀπὸ ὅ, τι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύσεώς της. Ὁ ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς ἐβράδυνεν, ἐναντι ἄλλων ὀργανωμένων ὁμάδων, νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν πρόκλησιν αὐτήν. Ὑπῆρξε μία τάσις κατὰ τὴν ὁποίαν ἐθεωρήθη ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐπαναπαυεταί τις ἐπὶ τῶν ὑφισταμένων ἐθνικῶν θεσμῶν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιθυμητῶν ἀποτελεσμάτων. Μεταξὺ τῶν ἡγετῶν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἐνισχύεται ὁλονὲν ἡ πεποίθησις ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων δὲν συνιστᾷ μίαν εὐρωπαϊκὴν δύναμιν (Ellen M. Bussey, «*Organization of Labor and the E. E. C.*», *Industrial Relations*, τόμος 2ος, Φεβρουάριος 1968, σελίς 160).

Μικρά, ἂν μὴ ἀνυπαρκτά, ἦτο ἡ πρόοδος πρὸς ὑπερκράσιν τῶν δυσχερειῶν αὐτῶν. Ἡ παρούσα Γραμματεία τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων εἰς Βρυξέλλας λειτουργεῖ ὡς γραφεῖον πληροφοριῶν καὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν καὶ ὡς σημεῖον ἐπαφῆς διὰ τὰ συνδικαλιστικά στελέχη τῶν συμβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν ἢ συμβουλίων. Ἀποτελεῖ λίαν μετριόφρονα πρωτοβουλία εἰς ἕνα χρόνο ὅπου ἀπαιτοῦνται ριζικαὶ ἀνανεώσεις. Αἱ ἐνώσεις ὀφείλουν νὰ παρακάμψουν πλείστας ἰδεολογικὰς διαφορὰς καὶ διαρθρωτικὰ προβλήματα, ὥστε νὰ δυνήθωσιν νὰ δημιουργήσουν μαχητικὴν ἐκπροσώπησιν καὶ ὑπερεθνικὰς δυνάμεις. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ εἰσέτι ἀντικείμενον σοβαρῶν συζητήσεων. Αἱ ὑφιστάμεναι σήμερον σχέσεις πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα ἀποτελοῦν ἰσχυρὰν ἀπόδειξιν ὅτι αἱ ἐργατικά ἐνώσεις οὐτε ἔχουν ἐπιληφθῇ τῶν σημαντικῶν προβλημάτων τοῦ παρόντος οὐτε ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ τὸ μέλλον.

ἡ ἐκπροσώπησις τῶν ἐργατῶν ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου

α. *Κενὰ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἐνώσεων μετὰ τῶν εἰς τὸς ἐργασιακοὺς χώρους μελῶν των*

Τὰ σημαντικὰ αὐτὰ θέματα τῶν πρὸς λύσιν ὑποθέσεων εἰς τὸ διεθνὲς πεδὶον συμπληροῦνται ὑπὸ πλήθους ἄλλων προβλημάτων τῆς καθημερινῆς δράσεως τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Πιθανῶς, περισσότερον πιεστικόν, ἀπὸ πλευρὰς ἀσκήσεως ἐξωθεν κριτικῆς τοῦ ὑφισταμένου συστήματος τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων, εἶναι τὸ παρατηρούμενον εἰς πλείστας χώρας χάσμα εἰς τὰς σχέσεις ὀργανώσεων καὶ ἐπὶ μέρους μελῶν τῶν ἀπασχολουμένων εἰς ἐργασιακὸν περιβάλλον. Ἡ σχέ-

σις εἶναι τόσοι χαλαροί, ὥστε νὰ παραμῆναι μόνον τὸ αἰσθημα τῆς ἐνότητος τῆς τάξεως ἢ ἄλλο τι εἰδικὸν ἐνδιαφερόν, ὅπως π.χ. ἡ ἀνεργία αἱ παροχαὶ κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἢ ἀνεπίσημοι πίεσεις αἱ ὁποῖαι ὑποβοηθοῦν εἰς τὴν διατήρησιν τῶν δεσμῶν.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ συστήματος τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων κατὰ τὴν ἀρχικὴν περίοδον τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅτε ὑφίστατο ἀπλουστερά βιομηχανικὴ διάρθρωσις, ἔχει ρίψει μακρὰν σκιάν εἰς τὰς δραστηριότητας τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Τὰ αἰτήματα τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων τὰ ὁποῖα προεβλήθησαν εἰς περιόδους πλεονασμάτων ἐργασίας ἀπεσκόπουν καὶ εἰς τὴν ἐλαχιστοποίησιν τοῦ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ἀνταγωνισμοῦ. Αὐταὶ κατέλθουν εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τῶν κατωτάτων ὁρίων ἀμοιβῆς καὶ τῶν ὥρων ἀπασχολήσεως δι' ἐκάστην περιοχὴν ἢ κλάδον βιομηχανικῆς παραγωγῆς. Οἱ ἐργατικοὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς τὰς ἱκανοποιητικῶς ὀργανωμένους περιοχάς, ἐπεσκέπτοντο τὸν ἐργοδότῃν ἢ τοὺς ἐκπρόσωπους τῆς ἐργοδοτικῆς ἐνώσεως πρὸς διευθέτησιν ἀνακυπτουσῶν διαφορῶν. Μὲ τὴν διόγκωσιν, ὅμως, τῶν μονάδων ἀπασχολήσεως, πλείστοι ἐπιχειρηματίαι, διὰ νὰ διασφαλίσουν τὴν ἰσχύιν των, ἤσυχον ἦσαν προαδεικτικῶς οἱ ἴδιοι μετὰ προβλήματα αὐτὰ. Αἱ ἰσχυραὶ εἰς ἐπίπεδον ἐπιχειρήσεως ὀργανώσεις καὶ ἡ προσεκτικὴ ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ὀργάνωσις, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δὲν ὑφίσταντο πάντοτε, ἀπέβησαν ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν νέων αὐτῶν δυνάμεων.

Ὅρισμέναι συνδικαλιστικαὶ ὀργανώσεις καὶ συστήματα συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἀντεμετώπισαν τὸν προβληματισμὸν αὐτὸν. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, τὸ σύστημα τοῦ προσδιορισμοῦ διαπραγματευτικῶν μονάδων καὶ ἐπιλογῆς ἐκπροσώπων-διαπραγματευτῶν δι' αὐτὰς ἐδημιούργησεν αὐτόνομα διαπραγματευτικὰ συστήματα, τυπικῶς ἄσχετα πρὸς τὰς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου ἐπιχειρήσεις ἢ πρὸς τὰς ὁμάδας τῆς αὐτῆς κοινότητος. Ἐπίσης, περιορισμένος ἀριθμὸς διαπραγματευτικῶν διαδικασιῶν ἐδημιουργήθη ἀπὸ κοινῶν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν. Τὰ συστήματα συλλογικῶν διαπραγματεύσεων τὰ περιλαμβανόμενα γραπτὰς συμφωνίας προεκάλουν ἐσωτερικὰς δυσανεγκείας καὶ διαπραγματευτικὰς διαδικασίας ἀποληγούσας εἰς προβλέψεις ἐθελοντικῆς διαιτησίας, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς ὅτι αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις εἶναι ὑπερασπισταὶ τῶν μισθωτῶν ἐπὶ θεμάτων καθορισθέντων διὰ τῶν γραπτῶν συμφωνιῶν.

Παρομοίαις ὁρῆς συστήματα, δημιουργοῦντα δεσμὸν μεταξὺ μισθωτῶν καὶ ἐνώσεων, ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν, τὰς σκανδιναβικὰς χώρας, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Οἱ ἐπικεφαλῆς ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἐνῆργουν ὑπὲρ τῶν μισθωτῶν, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν ἐνώσεων, κατὰ τὴν ἄσκησιν πίεσεως πρὸς σύναψιν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας. Εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν ἡ πληθὺς τῶν ἐργατι-

κῶν ἐνώσεων ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ὠδήγησε τοὺς ἐπικεφαλῆς αὐτῶν εἰς συνδυασμούς, οἱ ὅποιοι συχνὰ προητοίμασαν τὴν ὁδὸν δι' ἐν ἀνεξάρτητον σύστημα διαπραγματεύσεων, ἐργοστασιακοῦ ἐπιπέδου, τὸ ὁποῖον συμπληρώνει τὰς γενικωτέρας συμφωνίας δι' ὁλοκληροῦς περιοχὰς ἢ βιομηχανικοὺς κλάδους, ἐνῶ ταυτοχρόνως καθιστᾷ περίπλοκον τὸ ὅλον σύστημα τῶν βιομηχανικῶν σχέσεων.

Εἰς ἄλλας ὁμοιὰς χώρας, αἱ ἐνώσεις δὲν ὑπῆρξαν τόσο ἀποτελεσματικαί. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀσθενεῖς καὶ πολλαπλᾶ, ἀπέβλεψαν μετ' ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς ἐκ τῆς νομοθεσίας προβλεπομένας διαδικασίας διὰ τὴν ἐκλογὴν εἰς τοὺς ἐργασιακοὺς χώρους ἐκπροσώπων μὴ ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὰς ἐργατικὰς ἐνώσεις, εἰς τὴν πραγματικότητά ὅμως διότι αἱ ἐνώσεις δὲν ἦσαν ἰσχυρότεροι εἰς ὀργάνωσιν ἀπὸ ὅ, τι αἱ ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων συνδικαλιστικαὶ μονάδες. Ἰσχυραὶ καθ' ἑαυτὰς ἐργοστασιακαὶ ἐνώσεις ἀνέλαβον, δοθεῖσης ἐυκαιρίας, τὴν πλήρη εὐθύνην εἰς ὀρισμένας ἐθνικοποιηθεῖσας ἐπιχειρήσεις. Εἰς τὴν Γερμανίαν, τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐπιτελοῦν πλείστα λειτουργίας τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Οἱ μισθωτοὶ στρέφονται πρὸς τὰς ἐνώσεις ὅταν συσσωρεύονται ἄγωγαί εἰς τὰ ἐργατικὰ δικαστήρια. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις εὐνῶνται νὰ παράσχουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὰ συμβούλια ἐργασίας μόνον ὅταν τοῦτο ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τετάρτου τοῦλάχιστον τῶν μελῶν. Καίτοι τὸ πλεῖστον τῶν μελῶν τῶν συμβουλίων ἐργασίας εἶναι συνδικαλισταί, ὁ νομικὸς διαχωρισμὸς προεκάλεσε σημαντικὰς προστριβὰς μεταξὺ συμβουλίων καὶ ἐνώσεων. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐνώσεως ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου εἰς τὴν καλύτεραν περίπτωσιν ἄσκειν κατ' ὄνομα τὸν ρόλον αὐτῶν. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐνεργοῦν ἐπίσης ὡς διαπραγματευταὶ εἰς περιπτώσεις δυσανεγκεῖων. Αἱ ἐνώσεις διατηροῦν ὀλίγας σχέσεις μετὰ τὰ συμβούλια αὐτὰ, πλην τῆς περιπτώσεως τῆς βιομηχανίας μετάλλου. Ὀλίγαι ἔχουν ἀναπτύξει συστήματα ἐκπροσωπήσεως εἰς αὐτὰς τῶν ὀργανώσεων ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, αἱ «ἐσωτερικαὶ ἐπιτροπαί», καίτοι ἐδημιουργήθησαν εἰς τὰ πλαίσια τῶν συστημάτων συλλογικῶν διαπραγματεύσεων, εἶναι πράγματι ἀνεξάρτητοι τῶν ἐνώσεων καὶ ἐκλέγονται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν μισθωτῶν. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἐνταῦθα ἐπεμβαίνουν εἰς θέματα παραπὼν μόνον ὅταν αὐτὰ ἄγονται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, προσεπάθησαν ὅμως νὰ ἀποκτήσουν ἄμεσον ἐλεγχον μέσῳ τῶν ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου συλλογικῶν συμβάσεων. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἡ αὐτὴ νομικὴ διάσπασις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν συμβουλίων ἐργασίας καὶ τῶν ἐνώσεων, δεδομένου ὅτι τὰ πρῶτα χειρίζονται τὰς διαφορὰς παραπόνων. Ἄλλ' οἱ ἰσχυροὶ μετὰ τῶν ἐνώσεων δεσμοὶ ἔχουν ἐλαχιστοποιήσει τὰς δυνατός προστριβὰς μεταξὺ τῶν δύο σχημάτων. Εἰς τὸ Βέλγιον, αἱ ἰσχυραὶ ἐργατικαὶ ἐνώσεις παρενεβλήθησαν συχνὰ καὶ ἐπεφύλαξαν διὰ τὸν ἑαυτῶν των τὴν ἀρμοδιότητα αὐτήν.

β. Περιορισμοὶ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων

Εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς χώρας τὰ συστήματα τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ὄχι μόνον ἐνεφάνισαν κενὰ εἰς τὰς διαδικασίας διὰ τὴν ἀνάδειξιν ἐκ προσώπων τῶν μισθωτῶν ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου ἀλλὰ καὶ περιορισμοὺς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων. Αἱ κατὰ περιοχὰς καὶ βιομηχανικοὺς κλάδους συλλογικαὶ συμβάσεις τείνουν νὰ περιλαμβάνουν ἕνα περιορισμένον ἀριθμὸν βασικῶν σημείων ἀφορῶντων εἰς τοὺς δροὺς ἀπασχολήσεως, ὡς αἱ ἀποδοχαί, αἱ ὥραι ἐργασίας, αἱ διακοπαὶ καὶ τὰ προσωπικὰ ἐπιδόματα. Τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων, συγκρινόμενον πρὸς τοὺς λεπτομερεῖς κανονισμοὺς οἱ ὁποῖοι περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἀμερικανικὰς συλλογικὰς συμβάσεις καὶ τὰ παραρτήματά των, ἀποτελεῖ ἄπλουν σκελετὸν βιομηχανικοῦ κώδικος, παρέχοντος εἰς τὰς διοικήσεις τῶν ἐπιχειρήσεων εὐρεῖαν δικαιοδοσίαν κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ διευθυντικοῦ ἔργου τῶν ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων. Αἱ πιέσεις τῶν μισθωτῶν καὶ αἱ ἀνεπίσημοι διαπραγματεύσεις ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ἀπέβησαν σημαντικοὶ παράγοντες εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ σχέσεων. Αἱ ἐνώσεις ὀφείλουν νὰ ἀνεύρουν τὰς εἰδικὰς ἐκεῖνας διαδικασίας διὰ τῶν ὁποίων θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπιληφθοῦν τῶν ποικίλων πρακτικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἀναφύονται εἰς τὸν ἐργασιακὸν χῶρον.

Τὰ συμβούλια ἐργασίας προσπαθοῦν εἰς ὁρισμένας χώρας νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἀνάγκας αὐτάς, χειριζόμενα πλείστα προβλήματα τὰ ὁποῖα εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ἀντικειμένου τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ὁλλανδίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας ἔχουν ἐξουσιοδοτηθῇ ὑπὸ τῶν ἐνώσεων νὰ διαπραγματεύωνται, ἀνεξαρτήτως, συμπληρωματικὰς συμβάσεις, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αὐτὰ δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὰς βασικὰς τοιαύτας. Τὰ συμβούλια ὥσως αὐτὰ, ἐν τελευταίᾳ ἀνάλυσει, ἐξαρτῶνται ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητά των ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν ἐνώσεων ἢ ἐκ τῆς συνοχῆς τῶν ἀπασχολουμένων, προσκόποντα ὅπου ἑλλείπουν αἱ προϋποθέσεις αὐταί.

Αἱ περιορισμέναι δυνατότητες τοῦ ἰσχύοντος συστήματος συλλογικῶν διαπραγματεύσεων καταφέρνουν λίαν ἐντόνους ἐκ τῶν μεταπολέσεων τῶν ἡμερομισθίων αἱ ὁποῖαι παρατηρήθησαν εἰς πλείστας χώρας, ὅπου ἡμερομίσθια καὶ ἐπιδόματα καθορίζονται διὰ διαπραγματικῶν. Αὐταὶ εἶναι συνήθως ἀποτελέσματα πρωτοβουλίας τῶν ἐργοδοτῶν ἢ πιέσεως τῶν μισθωτῶν περιοχῆς τινοῦς ἢ τῶν ἐργοστασιακῶν συμβολίων ἐργασίας. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις εἶχον μικρὰν σχέσιν μὲ τὴν ἐμφάνισιν ἢ τὸ μέγεθος τῶν μεταπολέσεων αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι συχνὰ ἦσαν τοιαυτῆς ἐκτάσεως ὥστε νὰ καθίστανται ἰσοδύναμοι πρὸς γενικάς ἐκ διαπραγματεύσεων αὐξήσεις. Εἰς Σουηδίαν ἐγένε-

το ἐκ τῶν ὑστέρων μελέτῃ τῶν ἐξελίξεων αὐτῶν κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν νέων συλλογικῶν συμβάσεων.¹

γ. Ἐξασθένεισι προσπαθείαι λόγῳ παραλλήλων συστημάτων ἐκπροσωπήσεως

Τὸ σύστημα τῆς παραλλήλου ἐκπροσώπησεως, διὰ τῶν ἐνώσεων καὶ τῶν συμβολίων ἐργασίας, δὲν ὀδηγεῖ μόνον εἰς ἀνταγωνισμόν καὶ προστριβὰς ἀλλὰ δημιουργεῖ ἐπίσης ὀξύν διαχωρισμὸν μεταξὺ τῆς ἀποκτωμένης εἰς ἐπίπεδον ἐπιχειρήσεως ἐμπειρίας καὶ τοῦ συστήματος τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖται εἰς ἐπίπεδον βιομηχανικοῦ κλάδου ὁλοκληρῆς ἢ περιφερεῆς. Δὲν ὑφίσταται εὐχερὴς μέθοδος διὰ τὴν διοχέτευσιν ἐμπειρίας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τομέως εἰς τὸν ἕτερον. Αἱ συζητήσεις ἐπὶ θεμάτων μὴ καλυπτομένων ὑπὸ συλλογικῶν συμβάσεων δὲν φθάνουν συνήθως εἰς τὴν τράπεζαν τῶν διαπραγματεύσεων, ἢ δὲ πίεσιν διὰ τὸν τύπον τῶν ἀναλυτικῶν συλλογικῶν συμβάσεων αἱ ὁποῖαι καθιερώθησαν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας εἶναι ἐλαχίστη. Ἐπὶ πλέον, ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, αἱ ἀδυναμίαι τῶν ἐνώσεων εἰς θέματα ὀργανώσεως καὶ ἐκπροσώπησεως, αἱ ὁποῖαι τείνουν νὰ καταστοῦν ἐνδημικαί, οὔτε ἀποκαλύπτονται εὐκόλως οὔτε ὑφίστανται κίνητρον τι ἢ μέθοδος πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐλλείψεων. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ προσοχὴ ἢ ὁποῖα ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν ἐνώσεων εἰς τὰ θέματα ἐκλογῶν τῶν συμβολίων ἐργασίας τῶν ἐργοστασίων συνίστατο εἰς τὴν ἀπορρόφησιν σημαντικοῦ μέρους τῶν πόρων των, ἔναντι ὀλίγων ἀμέσων ἀντιπαροχῶν ἢ πλεονεκτημάτων.

Ἐπὶ πλέον, οἱ ἐργοδοταὶ ἔχουν τὴν τάσιν νὰ ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἢ τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ ἐνώσεων καὶ μισθωτῶν. Οὕτω, αἱ μεταβολαὶ εἰς τὴν νομοθεσίαν, πρὸς διευρύνσιν τῶν ἀρμοδιοτήτων τῶν συμβολίων ἐργασίας, ἐπέρχονται βραδέως.

Ἡ Σουηδία εἶναι μία ἐκ τῶν ὀλίγων χωρῶν ἡ ὁποία, ἐν τῷ πλαίσιῳ σοβαρῶν μακροπροθέσμων δεσμεύσεων, ἀναζητεῖ τὴν διαμόρφωσιν ὀρθῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ ἐπικεφαλῆς τοῦ συλλόγου τοῦ ἐργοστασίου καὶ τῶν συμβολίων ἐργασίας, διὰ τῆς παραχωρήσεως εἰς τὴν διοίκησιν εὐρέων περιθωρίων διακριτικῆς ἐξουσίας. Οἱ διοικοῦντες τὰς ἐπιχειρήσεις συμ-

1. Εἰς τὴν Αὐστρίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας διαπραγματεύονται μετὰ τῆς διοικήσεως ἰδιαιτέρως μισθολογικὰ συστήματα, κανόνες ἐργασίας καὶ ἀπασχολήσεως, μεταβιβάσεις περιλαμβανόμενης μείωσης τῶν μισθῶν, καταλόγους διακοπῶν καὶ παύσεων κριτήρια δι' ἀπολύσεις, πλεονάσματα ἐργασίας, κανόνες ἐργασίας, ἀλλαγὰς εἰς τὰς ὥρας ἐργασίας καὶ πίνακες ἐτησίων ἀδείων. Εἰς τὴν Γερμανίαν συζητοῦν θέματα σχετικὰ πρὸς τὴν πρόσληψιν, τὰς μετακινήσεις, τὰς ἀτομικὰς καὶ ὁμαδικὰς ἀπολύσεις, τὸ πρόγραμμα ἐργασίας καὶ ἀδείων, θέματα πειθαρχίας, ρυθμοὺς ἀποδόσεως καὶ μισθολογικὰ κίνητρα. Ἐπίσης, θέματα επαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως καὶ μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι συνεπάγονται σημαντικὰς ἀλλαγὰς διὰ τοὺς μισθωτοὺς. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐρωτοῦνται ἐπὶ τῶν κανονισμῶν ἐργασίας, τῶν ἐτησίων ἀδείων καὶ ἀργίων καὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐναλλασσόμενων ὁμάδων ἐργασίας.

βουλεύονται ὁλονὲν περισσότερον τὸν ἐπικεφαλῆς τῶν μισθωτῶν εἰς πλείστα ἐπιχειρησιακά θέματα, τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν τὴν θέσιν τῶν μισθωτῶν πρὸ τῆς ἀνακοινώσεώς των. Τὰ συμβούλια ἐργασίας τὰ ὁποῖα ἐξελέγησαν ὑπὸ τῶν μισθωτῶν τὸν κατὰ τόπους ἐργοστασίῳ ἔχουν ἐπισήμως τὸ δικαίωμα νὰ ἐρωτῶνται ἐπὶ καθορισμένου ἀριθμοῦ θεμάτων προσωπικῶν.

Μεγαλύτεραι προσπάθειαι θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχον καταβληθῇ διὰ τὴν αὐξησιν τοῦ βαθμοῦ διεισδύσεως τῶν ἐνώσεων ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων πρὶν ἢ μεγαλυτέραι μεταβολαὶ πραγματοποιηθοῦν πρὸς τὴν ὁλοκληρώσιν τῶν λειτουργιῶν ἐκπροσωπήσεως. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις εἰς πλείστας εὐρωπαϊκάς χώρας δὲν ἔδωσαν εἰς τὸ πρόβλημα αὐτὸ τὴν προτεραιότητα τὴν ὁποίαν πράγματι ἀξίζει.

ἐκπροσώπησις τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου

α. Αἱ ἀπόψεις τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων

Ἐνθ' οἱ ἀμερικανοὶ ἐρευνῶνται εἶναι ἄρκετὰ εὐαίσθητοι ἐναντί τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται ἐκ τῶν κενῶν εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν ἐπαφὴν τῶν ἐνώσεων μὲ τὰ μέλη των (ἀποδείξεις τὰ ἀνακύψαντα προβλήματα κατὰ τὴν κατάρτισιν συλλογικῶν συμβάσεων μετὰ πολλυπλῶν ὀργανώσεων εἰς τὰς βιομηχανίας αὐτοκινήτων, χάλυβος καὶ ἄλλους βιομηχανικοὺς κλάδους), οὗτοι ἐμφανίζουσιν τάσιν νὰ κατανοοῦν ὀλιγώτερον τὰς βλέψεις τῶν μισθωτῶν πρὸς ἐκπροσώπησιν των εἰς τοὺς κύκλους λήψεως καὶ ἐκτελέσεως ἀποφάσεων ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου. Σκέψεις ἐπὶ τοιοῦτον δυνατότητον διευπλώθησαν ὑπὸ τῶν ἐνώσεων ἐπ' εὐκαιρίᾳ μόνον καὶ κατὰ περιόδους ὀπισθοδρομήσεως τῶν ἐργασιῶν, παύσεως λειτουργίας ἐργοστασίων, τεχνολογικῶν μεταβολῶν καὶ ἀντιδράσεως ἐργοδοτῶν εἰς παραχωρήσεις δοθείσας γενικῶς διὰ συλλογικῶν συμβάσεων ἐπιπέδου ἀνωτέρου τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς αἱ ἐνώσεις προέτειναν ἐθνικοποιήσιν τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ παρέμβασιν των εἰς τὴν διοικητικὴν διαδικασίαν πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς ἀνορθωτικῆς προσπάθειας ἢ κυβερνητικὰς δεσμεύσεις ὡς πρὸς ὀρισμένας ἐνεργείας τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἀκόμη τὴν κυβερνητικὴν ἐνθάρρυνσιν δι' ἐρεῖνας καὶ ἀνακαινίσεις εἰς τὰς περιπτώσεις ἀποτυχιῶν τῶν διοικήσεων. Ἄλλ' αἱ προτάσεις αὗται μικρὰν μόνον ἐπίδρασιν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἀντιλήψεων αἱ ὁποῖαι σήμερον ἐπικρατοῦν εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἐργατικὸν κίνημα.

Εἰς τὴν Εὐρώπῃν, ἐξ ἄλλου, αἱ ἐνώσεις ἀναζητοῦν δραστηρίως μέσα διὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἰδύναντο νὰ ἐπηρεάσουν τὰς ἀποφάσεις τῶν διοικήσεων ἐπὶ οἰκονομικὸν προβλημάτων ἢ προβλημάτων προσωπικοῦ. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἐκπηδᾷ τόσον ἐκ τῆς περιορισμένης ἐκτάσεως τοῦ πεδίου τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων, ὅσον καὶ ἐκ τῆς γενικῆς πίσεως ὅπως προ-

ωθηθῇ τὸ πνεῦμα τῆς «βιομηχανικῆς δημοκρατίας». Τὰ διὰ τοῦ συνθήματος αὐτοῦ ἐννοούμενα εἶναι ποικίλα. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνεται ἡ ἄποψις ὅτι οἱ μισθωτοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ συμμετέχουν εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιχειρήσεως, δεδομένου ὅτι αὗται ἐπηρεάζουν τὴν ἀπασχόλησιν των καὶ τὰς δυνατότητας συμμετοχῆς των εἰς ὀφέλη καὶ ἀσκούν, ἴσως, ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐργασίας των. Αἱ διοικήσεις ἔχουν συχνὰ ἀνατρέψει ἐπιχειρήσεις εἴτε ἐκ λόγων προσωπικῶν εἴτε λόγῳ ἀκολουθουμένης πολιτικῆς. Ἡ δραστηριότης τῶν διοικούντων τὰς ἐπιχειρήσεις θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλέγχεται σταθερῶς δι' ἀσκήσεως ἀνεξαρτήτου ἐθνικῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς κριτικῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ χρησιμοποιοῦνται κριτήρια εὐρύτερα τῶν περὶ ἀποδόσεως τῶν ἐπενδύσεων. Ὡς ἐκ τούτου, καὶ αὕτη αὕτη ἡ διοίκησις, ἡ ὁποία ἔχει σφετερισθῇ τὴν δύναμιν τῶν ἐταιριῶν ἐν ὀνόματι τῆς ἰδιοκτησίας τὴν ὁποίαν δὲν κατέχει, θὰ ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς ἐκπροσωπήσεως ἐν αὐτῇ καὶ ἐτέρων συμφερόντων.

β. Αἱ ἀπόψεις τῶν διοικούντων τὰς ἐπιχειρήσεις

Οἰαδήποτε δυνάμεις καὶ ἂν παρωθοῦν τοὺς μισθωτοὺς καὶ τὰς ἐνώσεις των εἰς τὴν ἀναζητήσιν νέων μορφῶν σχέσεων ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων, παραλλήλως καὶ οἱ διοικούντες τὰ ἐργοστάσια καὶ ἡ κοινωνία ἀξιολογοῦν ἐκ νέου τὸ παρὸν σύστημα ὀργανώσεως καὶ διακυβερνήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Οἱ ἐργοδοτοὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι αἱ παλαιαὶ μορφαὶ διοικήσεως τῶν μισθωτῶν ἴσως νὰ εἶναι ἀντιπαραγωγικαί. Εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν ἡ συνεργασία τῶν μισθωτῶν μετὰ τῆς διοικήσεως ἢ ἡ συναίνεσις των καθίστανται βασικοὶ παράγοντες διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιθυμητῶν ἀποτελεσμάτων. Ἡ ἔννοια τοῦ ὅρου «ἀνθρώπινα σχέσεις» εἰς τὰς σχέσεις τῶν μισθωτῶν ὑπῆρξε δημοφιλὴς ἐπὶ τι διάστημα μετὰ τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀπεδείχθη μὴ ἐπαρκὴς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνδικαλιστικῆς ἀνεξαρτησίας. Οὐδεμία φιλοσοφικὴ θέσις ὑποκατέστησε ταύτην, καίτοι προετάθησαν διάφοροι τύποι διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Πιθανῶς, ἡ πλέον σημαντικὴ νέα ἰδέα νὰ προέρχεται ἐκ τοῦ βρετανικοῦ ὁμίλου Tavistock, δηλαδὴ ἡ ἐκ τῆς προτάσεως περὶ αὐτοδιοικητικῶν τεχνικῶς αὐτονόμων ὁμάδων ἐργασίας ἐργατῶν παραγωγῆς. Αἱ διοικήσεις ἀναζητοῦν νέας λύσεις μὴ ἐπιφερούσας ριζικὰς μεταβολὰς εἰς τὴν διάρθρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὴν Εὐρώπῃν, συγκεντρῶνουν τὰς προσπάθειάς των εἰς τὴν ἐπίτευξιν ὑψηλοτέρας παραγωγικότητος, εἰσάγουσιν αἱ νέα συστήματα κινήτρων ἀμοιβῆς ἐργασίας ἀντὶ ἐκεῖνων τὰ ὁποῖα παρεκάλουν τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Οἱ ἐργοδοτοὶ ἀπεδέχθησαν προτάσεις πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐπικοινωνίας. Ἀλλὰ συντόμως διεπίστωσαν ὅτι τοῦτο ἐσήμαινεν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀμφοτέρας τὰς κατευθύνσεις, ἀπαιτοῦσαν δραστηρίαν καὶ ἀνεξάρτητον ἐργατικὴν ὀργάνωσιν ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ ὁποία νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην καὶ αὐτοσεβασμὸν. Αἱ διοικήσεις προετίμησαν πολὺ περισσότε-

ρον συστήματα συνεργασίας βασιζόμενα εἰς τὴν παροχὴν ὑποδείξεων ἐπὶ θεμάτων ἔχοντων ἄμεσον σχέσιν μὲ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα τῶν μισθωτῶν.

Ὡρισμένοι ἐκ τῶν ἀσκούτων διοικήσιν ἀπεδέχθησαν προτάσεις συμβουλευτικῆς συνεργασίας. Εἶδον ὅμως ὅτι αὕτη τείνει νὰ ἀκολουθήσῃ μίαν «φυσικὴν» σχεδὸν πορείαν ἐπεκτάσεως. Ἐκκινούσα, μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος, ἐξ ἑνὸς σταδίου χορηγήσεως πληροφοριῶν, ὠδήγετο πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν πρὸς ἐφαρμογὴν σχεδίων, κατόπιν περαιτέρω πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς συζητήσεις δι' ἀναθεώρησιν συγκεκριμένων ἀποφάσεων καὶ ἐπὶ περαιτέρω εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν βασικῶν ἀντιλήψεων διὰ τὴν καθιέρωσιν καινοτομιῶν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ πρόδοσις εἰς τὸ ὅλον θέμα τῆς συμβουλευτικῆς συνεργασίας ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς μεταβάσεως ἐκ τῶν τρεχόντων εἰδικῶν καὶ ἐπὶ μέρους προβλημάτων πρὸς τὰ γενικά προβλήματα διοικήσεως ἐπιχειρήσεως καὶ μακροπροθέσου προγραμματισμοῦ. Βεβαίως, ἐλάχιστα συστήματα συμβουλευτικῆς συνεργασίας ἔχουν καλῶς θεοκλήρητον τὸν χρόνον αὐτὸν, ἀλλ' ἡ ἀσκουμένη πίσις τείνει πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν.

γ. Αἱ ἀπόψεις τοῦ κοινοῦ

Τὸ κοινὸν καὶ τὸ κράτος ἔχουν, βεβαίως, τοὺς ἰδικούς των ἀνεαρετήτους λόγους, νὰ ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ θέμα τῆς ἀνδιαιρεθώσεως τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐχει καταστῆ ἡ γνῶσις ὅτι τὰ μικτὰ συμβουλευτικὰ σώματα ἢ τοιαῦτα παραγωγικότητος λειτουργοῦν ἀποτελεσματικώτερά, συμβάλλοντα εἰς τὴν προώθησιν τῶν συμφερόντων τόσο τῆς ἐπιχειρήσεως ὅσον καὶ τῆς οἰκονομίας. Αἱ διοικήσεις καὶ οἱ μισθωτοὶ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συνεργάζονται ἐπὶ πλείστον κοινῶν θεμάτων κειμένων πολὺ πέραν τοῦ χώρου ὃ ὁποῖος καλύπτεται συνήθως ὑπὸ τῆς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων.

Ἐπὶ πλέον, οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ ἀντιμετωπίζουν ὁλονὲν περισσότερον τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ὅχι ὡς ἀπλὴν μονάδα, ἀλλ' ὡς προσδιοριστικὴν καὶ σημαντικὴν οἰκονομικὴν δύναμιν, ὡς ἄξονα ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ πραγματικοποίησις τῶν ἐθνικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Ἡ ἐπιχειρηματικὴ δραστηριότης πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν. Καθὼς δὲ ὁ ἐθνικὸς ἐπιπέδου οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς ἀποτελεῖ κεντρικὴν μέρμαν τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς, καθίσταται ἐπιτακτικὸν ὅπως οἱ σκοποὶ τοῦ προγράμματος ἀντικατοπτρίζονται εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων λαμβανόμενας ἀποφάσεις.

Ἡ κρατικὴ ἐκπροσώπησις εἰς τὰ διοικητικὰ συμβούλια, ἢ αἱ κυβερνητικὰ ἐπενδύσεις εἰς ἐπιχειρήσεις, ἢ ἄλλα λύσεις, ἔχουν θεωρηθῇ ὡς μέσα δυνάμενα νὰ προωθήσουν αὐτὴν τὴν προσέγγισιν. Βεβαίως, ἀποτελεῖ σημαντικὴν συμβολὴν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἡ συμμόρφωσις πρὸς κώδικας συνταχθέντας οἰκιοθελῶς ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὑπηρετούντας τοὺς ἀντικειμενικοὺς αὐτοὺς σκοποὺς. Πάν-

τως, ἡ μεθοδὸς αὕτη θεωρεῖται ὡς μεταβατικὸν στάδιον ἐν τῇ ἐξελίξει πρὸς μίαν περισσότερον ἐπαρκῆ λύσιν. Εἶναι ὅς ἐκ τούτου λίαν συμπαθὴς ἡ προσπάθεια πρὸς ἀνασύνθεσιν τοιούτων συμβουλίων, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνουν ἐκπροσώπους τῶν μισθωτῶν, τῶν καταναλωτῶν καὶ τὸν δημοσίον.

δ. Συμβούλια ἐργασίας, ἐκπροσώπησις ἐργατῶν καὶ πολιτικὴ τῶν ἐπιχειρήσεων

Αἱ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαι δυνάμεις ὠδήγησαν εἰς τὴν προώθησιν εἴτε τῶν διὰ τῆς νομοθεσίας ὀριζόμενων περὶ μικτῶν συμβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν εἴτε τῶν συμβουλίων ἐργασίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο πολέμων μικτὰ ἐπιτροπὰ καὶ συμβούλια ἐργασίας ἐνεφανίσθησαν εἰς πλείστας χώρας. Βραδύτερον ὁ μὲν ἐμειώθη ἡ σημασία των εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον καὶ τὸν Καναδᾶν. Εἰς τὴν Σκανδιναβίαν τὰ συμβαλλόμενα μέρη συνεφώνησαν ὅπως διατηρήσουν ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῶν συλλογικῶν συμβάσεων τὰ συμβούλια ἐργασίας. Ταῦτα προσέφερον ὑπηρεσίας ὡς χρήσιμα, καίτοι οὐκ κρίσιμα, μέσα δι' ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων, προώθησιν τῶν κοινῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν καὶ διευρύνσιν τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ συνδικαλιστῶν καὶ διοικήσεως. Οἱ μισθωτοὶ ἀπέκτησαν διὰ τῶν μέσων αὐτῶν πληροφορίας περὶ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν καὶ ἐξελίξεων ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, προσανατολιζόμενοι οὕτω καλῶτερον εἰς τὰς ἰδικὰς των ἐνδοεπιχειρησιακὰς οἰκονομικὰς δραστηριότητας. Εἰς ἄλλας χώρας ὑφίστανται νομοθετικὰ προβλήματα διὰ τῶν ὁποίων παραχωρεῖται εἰς τὰ συμβούλια ἐργασίας τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνουν πληροφορίας ἐπὶ τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐκδόσεων, καθὼς καὶ τὸ προνόμιον τῆς παροχῆς συμβουλῶν πρὸς τὴν διοίκησιν. Ἀπρόθυμοι αἱ διοικήσεις διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοιούτων διατάξεων δυσχερῶς ἐπέτρεπον τὴν προώθησιν τῆς συμμετοχῆς τῶν μισθωτῶν μέχρι τοῦ ἐπιπέδου λήψεως ἀποφάσεων. Ἐξ ἄλλου, εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας αἱ ἐργατικά ἐνώσεις ἐλάμβανον εὐκόλως πληροφορίας παρεχομένας ὑπὸ τῶν ἐταιριῶν πρὸς εἰδικούς ὀργανισμοὺς, χρηματιστηριακὰ καὶ πιστωτικὰ γραφεῖα. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις καὶ τὰ χρηματιστήρια ζητοῦν, ἐπίσης, σήμερον περισσότερας πληροφορίας. Αἱ ἐργατικά ἐνώσεις θὰ ἔχουν συντόμως εἰς τὴν διάθεσιν των πλείστας οἰκονομικὰς πληροφορίας ἄνευ τῆς ἀνάγκης νὰ δώσουν μάχην διὰ τὴν συμμετοχὴν των εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν.

Σημαντικῶς πρωτοποριακαὶ θέσεις ἐπετεύχθησαν εἰς τὴν Ἀυστρίαν. Τὰ συμβούλια ἐργασίας δύνανται νὰ εἰσάγουν διαμαρτυρίας εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιθεώρησιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀποφάσεις καὶ δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως ἀντίκεινται πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον. Ἐν τούτοις, τὸ προνόμιον αὐτὸ δὲν ἐχρησιμοποιήθη εἰσέτι. Εἰς τὴν Ἀυστρίαν καὶ τὴν Γερμανίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐκλέγουν μέ-

λη διὰ τὰ ἐποπτευόμενα τὰς ἐπιχειρήσεις σώματα, εἰς μὲν τὴν Αὐστρίαν δύο μέλη, εἰς δὲ τὴν Γερμανίαν τὸν ἐν τρίτον τοῦ ὅλου ἀριθμὸν τῶν μελῶν. Εἰς τὰς βιομηχανίας σιδήρου καὶ χάλυβος τῆς Γερμανίας αἱ ἐργατικά ἐνώσεις καὶ τὰ συμβούλια ἐργασίας συμμετέχουν εἰς τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν διοικητικῶν συμβουλίων τῶν σωματίων τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν ἐποπτεῖαν καὶ τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν τριῶν διευθυντῶν αὐτῶν. Καίτοι αἱ νέαι αὐτὰ ἐξελλίξεις προήγαγον τὴν περισσότερον προσεκτικὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπόψεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν μισθωτῶν ὥς καὶ τῶν προβλημάτων ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὴν βιομηχανίαν, δὲν ἀπέβησαν σημαντικά μέσα πρὸς ἐνίσχυσιν νέων προσεγγίσεων πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ οικονομικά προβλήματα τῆς ἐπιχειρήσεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρούσης κρίσεως εἰς τὴν γερμανικὴν βιομηχανίαν σιδήρου καὶ χάλυβος, ἡ ἰδίᾳ ἡ κυβερνήσις διεμεσολάβησε, προτείνασα τὴν ὑπὸ διαφόρων μονάδων σύμπηξιν ἐταιριῶν, ὑποβοηθοῦσα οὕτω τὴν συνένωσιν τῶν οικονομικῶς ὕλην μερῶν καὶ στρέφουσα τὰς ἐναπομένουσας δυνάμεις πρὸς νέας τοπικὰς εὐκαιρίας ἀπασχολήσεως.

Οἱ γὰρ οἱ συνδικαλισταὶ πράγματι ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰ διοικητικά συμβούλια ἐθνικοποιηθεῖσων βιομηχανιῶν. Αἱ διοικήσεις, ἐν τούτοις, ἀνεξήτησαν τὸν τρόπον ἀπομονώσεως αὐτῶν καὶ ἐλαχιστοποίησε τῆς ἐπιρροῆς των. Εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν ἡ τοποθέτησις των εἰς τὰ διοικητικά συμβούλια τοιούτων βιομηχανιῶν συνείσεφεν εἰς τὴν καλῆν κατανόησιν τῶν προβλημάτων τῶν βιομηχανικῶν σχέσεων. Τὸ δὲ παρὸν πείραμα εἰς τὴν Βρετανικὴν Ἑταιρίαν Χάλυβος (τοποθέτησις εἰς τὰς διοικήσεις τῶν κλάδων τῆς ἐταιρίας ἀτόμων προερχομένων ἐκ τοῦ ἐργασιακοῦ χώρου, διαφορῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα θὰ ἐπεθύμουν αἱ διοικήσεις) ἀναμφιβόλως θὰ διευρύνῃ τὴν τάσιν αὐτήν.

Δὲν ἔχει εἰσέτι διαμορφωθῇ κατὰλληλον σχῆμα ἀποτελεσματικῆς συμμετοχῆς τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν διαδικασίαν λήψεως ἀποφάσεων. Ἡ ἐπιφυλακτικὴ στάσις τοῦ σουηδικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ὁμιλεῖ εὐλόγως περὶ τῆς ἀνάγκης μεγαλυτέρας ἀκριβείας κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Ἡ προσπάθεια τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων πρὸς δημιουργίαν κλίματος οἰκειότητος καὶ ἐξατομικεύσεως ἐκάστου μισθωτοῦ ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς οικονομίας εἶναι συνεχῆς. Παράδειγμα, αἱ προτάσεις τῶν ἐνώσεων εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν διὰ τὴν ἐπίτευξιν συμφωνημένων ἀποταμιευτικῶν σχημάτων τὰ ὁποῖα ἐνδεχομένως νὰ παρᾶσχουν τὴν δυνατότητα τοῦ συλλογικοῦ ἐλέγχου τῶν ἐπενδύσεων ὑπὸ τῶν ἐργατῶν.

Αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ δημοσίου μᾶλλον παρὰ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων—λόγῳ τοῦ ὅτι αὗται ἔχουν ἀποτελεσματικῶς ἀποβαλόμεναι εἰς τὰ σώματα τῶν ἐπιχειρήσεων τὰ ἐπιφορτισμένα μετὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεων—τείνουν νὰ προσδιορίζουν

τὰς μελλοντικὰς μεταβολὰς εἰς τὴν διάρθρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν θεσμὸν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ τοὺς ἰδίους τοὺς μισθωτοὺς, τὰ συμφέροντά των ἐνδεχομένως θὰ ἐξυτηρηθῶν διὰ συμβολικῆς ἐκπροσωπήσεως ἐντὸς τῶν ἀντιπροσωπιῶν τοῦ δημοσίου. Ἡ ἀντιμετώπισις αὐτῆς δυνάμεως νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς ἐνώσεις νὰ ἐπηρεάσουν τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ νὰ καθορίσουν βασικὰς γραμμὰς ἐπιθυμητοῦ τρόπου διοικήσεως αὐτῶν ἀνευ ἐπιβαρύνσεως των δι' εὐθύναν αἱ ὁποῖαι εἶναι ξέναι πρὸς τὰ βασικά των καθήκοντα.

ἐκπροσώπησις ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἢ κλάδου βιομηχανίας

Αἱ ἐργατικά ἐνώσεις ἐπραγματοποίησαν, πιθανῶς, μεγαλυτέρας προόδους πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀσκήσεως ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς τῶν κυβερνήσεων μᾶλλον ἢ τῶν ἐπιχειρήσεων. Αὗται τώρα παρέχουν ὑπηρεσίας ὡς ομάδες συμφερόντων, ὡς σύμβουλοι καὶ ὡς διαπραγματευταί. Ἀκόμη καὶ ἐνώσεις ἔχουσιν κομμουνιστικὸν προσανατολισμὸν ἢ κατέχουσιν ἡγετικὴν θέσιν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἔχουν ἀποδεχθῇ τὸν εἰδικὸν αὐτὸν ρόλον.

Αἱ ἐργατικά ἐνώσεις ἀναζητοῦν σήμερον νέαν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν ὑποχρεώσεων των πρὸς διατήρησιν ἐπαφῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεως, συμφωνοῦσαι πρὸς ὠρισμένας ἀποφάσεις, καὶ πρὸς συνεχῆ προώθησιν τῶν ἰδικῶν των ἀπόψεων. Οἷσαδήποτε τοποθετήσεις καὶ ἂν ἔχουν ἐπιτύχει οἱ ἡγῆται τῶν ἐνώσεων δι' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους προσωπικούς, οὗτοι ἔχουν ἐπίσης τὴν μεγαλυτέραν εὐθύνην διὰ τὴν δημιουργίαν συνδέσμου μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ὁπαδῶν των, συνδέσμου ὁ ὁποῖος θὰ ἐπιτρέψῃ ὥστε αἱ ἐνέργειαι των καὶ εὐλογίαι νὰ θεωροῦνται ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν ἐνώσεων καὶ συνεπεῖς πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀναληφθεῖσας ὑποχρεώσεις. Οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἀποφύγουν τὰς ἐκ τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὴν διοίκησιν εὐθύνas, ἀλλὰ δὲν δύνανται ἐπίσης νὰ ἀποφύγουν νὰ λογοδοτήσουν διὰ τὰς ἐνέργειάς των ὥστε νὰ διατηρήσουν τὴν ποσότηριν τῶν μελῶν των.

Τὰ διατιθέμενα σήμερον μέσα πρὸς ἐπηρεασμὸν τῶν κυβερνητικῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς βιομηχανίας ἔχουν αὐξηθῇ. Ἡ ἀνακίνησις τῶν θεμάτων καὶ ἡ προαγωγή αὐτῶν, εἴτε θεωρητικῶς εἴτε ἐν τῇ πράξει, ὡς καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν προθαλάμων καὶ τῆς τακτικῆς πίεσεως καὶ συμμεχόμενων ἐνισχύονταί σήμερον ὑπὸ πλῆθους εὐκαιριῶν παροχῆς ἐμπεριστατομένης συμβουλευτικῆς βοηθείας πρὸς τὰς κυβερνήσεις, τοὺς δημοσίους λειτουργούς, τοὺς ὁργανισμοὺς καὶ τὰ μέλη νομοθετικῶν σωμάτων καὶ διοικήσεων. Ἡ σύγκροσις κυβερνήσεως δὲν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὰ καθήκοντά της ἀνευ τοῦ αὐτῆς βοηθείας. Ἐχει τὴν ἀνάγκην τοῦ προσεταιρισμοῦ τῶν κυβερνωμένων διὰ τὸ πλεῖστον τῶν νομοθε-

τικῶν καὶ διοικητικῶν ἐνεργειῶν τῆς, ἐπιτυχάνουσα οὕτω τὴν ἐνδύχυσιν καὶ συμπαραστάσιν των πρὸς αὐτήν. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἀποτελοῦν διόδους διὰ τῶν ὁποίων ἡ σύγκλητος κυβερνήσεως δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν αὐτὸν. Πέραν τῆς ἐπὶ συγκεκριμένον θεμάτων ἐκπροσωπήσεως, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων τοποθετοῦνται εὐρὺς εἰς συμβουλευτικὰ σώματα. Ὡς ἄπειμα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκπρόσωποι, τοποθετοῦνται εἰς τὰ διοικητικὰ σώματα ἢ τὰ σώματα χαράξεως πολιτικῆς· τέλος, πρόσωπα προερχόμενα ἐκ τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἐγένοντο μέλη τῆς διοικήσεως καὶ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἢ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν χάραξιν πολιτικῆς.

Τὸ πρόβλημα τοῦ τίθεμεν εἰς τὰς ἐργατικὰς ἐνώσεις εἶναι νὰ καταστήσῃ τὰς δυνατότητας αὐτὰς ἐκπροσωπήσεως ἀποτελεσματικὰς. Ὁρισμένα ἐργατικὰ ἐνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἀναζητοῦν δραστηρίως μεθόδους πρὸς ἐπιτεύξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Καὶ ἐνθὺν δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐπιλογὴ μαχητικῶν στελεχῶν καὶ ἡ ὑποβολή τους αὐτὸν πρὸς ἐκλήρωσιν τοῦ ρόλου των, ἐν τούτοις, ἐλάχισται ἐνώσεις πράττουν ἔστω καὶ αὐτὸ εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν. Ἡ ἐπιτυχία εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἀπαιτεῖ τὴν χάραξιν καταλλήλου πολιτικῆς καὶ τὴν διατύπωσιν κατευθύνσεων τῶν ὁποίων οὐτὸ θὰ εἶναι ὑπερμαχοί. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἐπιφορτίζουσι τὰ στελέχη των μὲ βαρεῖα εὐθύνας καὶ ἐλπίζουν ὅτι ταῦτα θὰ τὰς ἀντιμετωπίσουν, καθοδηγούμενα ὑπὸ τῆς εὐθυκρίσεως καὶ τῆς ἀντιλήψεώς των. Ὁ συντονισμὸς τῆς ἐργασίας τοιούτων ἐκπροσώπων εἶναι ἐλάχιστος. Ἡ ἰσχυρά, ὅμως, ἐκπροσώπησις ἀπαιτεῖ πλήρη γνῶσιν τοῦ τεχνικοῦ περιεχομένου των προβλημάτων καὶ μελέτην πρὸς ἀντιμετώπισιν των προσπαθειῶν τῶν ἀντιθέτων ὁμάδων συμφερόντων καὶ τῆς γραφειοκρατίας. Ἀλλὰ συνήθως οἱ ἐργατικοὶ ἡγῆται οἱ ὀριζόμενοι διὰ τὰς λειτουργίας αὐτὰς ἀποτελματοῦνται ἐντὸς τῶν εὐθυνῶν πολλαπλῶν ἐκπροσωπήσεων, εἰς τρόπον ὅστε ὀλίγας μόνον νὰ ἀντιμετωπίζουν ἐπαρκῶς. Ἀτυχῶς οὗτοι σπανίως πραγματοποιοῦν τὴν ἐξαιρετικὴν προσφοράν τὴν ὁποίαν ἂν ἀνέμενε τις λόγῳ τῆς πείρας των. Οὕτω, ἡ ἐκπροσώπησις καθίσταται ὀνομαστικὴ καὶ αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις χάνουσι τὰ πλεονεκτήματα τῶν θέσεων τὰς ὁποίας ἔχουσι κερδίσαι. Ἐπὶ πλέον οὗτοι ὑπῆρξαν ἀδέξιοι εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν διαφορῶν θέσεων τῶν ἀπαραιτήτων δι' ἓνα διάλογον συναινεσέως, ἀποδογῆν ὑπὸ δρους, διαφωνίαν καὶ ἀκόμη τὴν ἀπειλὴν ὀριστικῆς ἀποχωρήσεως ἐκ τῶν ὁργάνων διαμεσολαβήσεως. Ἡ τελευταία αὕτη θέσις σπανίως λαμβάνεται κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις.

Ἔτερον σοβαρὸν σημεῖον εἶναι τὸ κατὰ ποῖον τρόπον οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐνώσεων προβαίνουν εἰς ἀπολογισμὸν τῆς δραστηριότητός των πρὸς τοὺς ὁπαδούς των. Εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων δὲν ὑποβάλλονται λεπτομερεῖς ἀναφοραὶ καὶ ἐλάχιστος ἔλεγχος ἀσκεῖται εἴτε ἐπὶ τὸν ἀποφῶν ἐἴτε ἐπὶ τὸν τρόπον ὑποστηρίξεως αὐτῶν. Ἡ σχέσις μεταξὺ

τοῦ ἐκπροσώπου καὶ τῶν ὀριζόντων αὐτὸν σωμάτων παραμένει συμπτωματικὴ. Ἐν τούτοις, ὑπάρχουν τομεῖς, ὅπως τὸ πεδῖον τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ὅπου τοιαῦτα χαλαραὶ καταστάσεις δὲν εἶναι ἀνέκτα, διότι ἐπηρεάζουσι τὰ βαθύτερα συμφέροντα τῶν ἐνώσεων. Αὐτὸ τὸ σημεῖον εἶναι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον οἱ συνδικαλιστικοὶ ἡγῆται, οἱ ὅποιοι προηγουμένως ἦσαν συλλογικῶς προσανατολισμένοι προκειμένου περὶ προγραμματισμῶν ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου, ἀντιμετωπίζουν καταστάσεις αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν ἀναθεώρησιν τῶν θέσεων των. Οὗτοι παρατηροῦν ὅτι τὰ κυβερνητικὰ προγράμματα, ἀκόμη καὶ ὅταν περιλαμβάνουν ἀποδεκτοὺς γενικοὺς στόχους, δὲν σημαίνει ἀναποφεύκτως ὅτι ἀπολήγουν εἰς χάραξιν πολιτικῆς, ἐπὶ μέρους προγραμμάτων ἢ ἐνεργειῶν ἀποδεκτῶν ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων. Οὕτω, οἱ συνδικαλιστικοὶ ἡγῆται ἀποφεύγουν τὴν ἀνάληψιν ὑπερμέτρων εὐθυνῶν ἐπὶ τῶν δραστηριοτήτων τῶν σωμάτων αὐτῶν εἰς τὰ ὁποῖα μετέχουν, ἐπιλέγοντες μᾶλλον τὰς ἀνεξαρτήτους θέσεις.

Παρά ταῦτα οὗτοι, εἰς ἀντιστάθμισμα διὰ τὴν συμμετοχὴν των εἰς κυβερνητικὰ σώματα, ὑπεχρεώθησαν ἐπανεξιλημμένως νὰ ἐπινοήσουν μηχανισμούς ἐπιτρέποντας εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκλήρωσιν των πρὸς ταῦτα ὑποχρεώσεων των. Πάντως, διὰ τὸ ἔργον αὐτὸ εὐρέθησαν γενικῶς ἀπαράσκευοι. Ὀλίγα μόνον ἐργατικὰ ἐνώσεις εἰς τὴν Σουηδίαν δύνανται νὰ ἀντιπαραβληθῶν εἰς ἰσχὺν πρὸς τὰς κεντρικὰς ὁργανώσεις. Ἀλλὰ πάλιν σκανδιναβικαὶ ἐνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου δὲν διαθέτουν ἐπαρκῆ ἰσχὺν πρὸς ἀσκήσιν ἐποπτείας ἐπὶ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὰς ὁργανώσεων. Εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον εἶναι εἰς τὴν ὀλιγώτερον ἰσχυρὸς ὁ ὀφιστάμενος ἔλεγχος, τὸ δὲ νέον σύστημα ἐκανεξετάσεως τῶν μισθολογικῶν αἰτημάτων καὶ τὰ ἐτήσια συνέδρια τῶν συνδικαλιστικῶν ἡγετῶν ἐπὶ θεμάτων οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἀμοιβῆς ἐργασίας ἀπαιτοῦν ριζοσπαστικὰς καινοτομίας. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἡ πίεσις ἐπὶ τῶν πρωτοβαθμίων ὁργανώσεων ἀσκεῖται περισσότερον δι' ἐπισήμων κρατικῶν διαδικασιῶν ἀναθεωρήσεως τῶν συλλογικῶν συμβάσεων καὶ ὀλιγώτερον δι' ἀπ' εὐθείας ἐνεργειῶν τῆς κεντρικῆς ἐνώσεως. Ἀλλὰ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἐπέδειξαν εἰς μικροτέραν πρόδον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὁργάνωσιν μηχανισμοῦ καταλλήλου διὰ τοιαύτας συλλογικὰς δραστηριότητας. Εἰς τὴν πραγματικότητά, αἱ κεντρικαὶ ἐνώσεις μᾶλλον προτιμοῦν τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν, διότι τοὺς παρέχει εὐλογοφανῆ κάλυψιν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τῆς συμμετέχουσας τῶν εἰς τοιαύτους μηχανισμούς ὑποχρεώσεων των, τὰς ὁποίας ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβουν. Ἐν τούτοις, ὅλοι ἐπιδίδωσκον εὐκαιρίας συμμετοχῆς. Ἡ διχοτόμησις αὕτη προσδιορίζει τὸ ἀντιμετωπιζόμενον δίλημμα καὶ προβάλλει τὴν ἀστάθειαν τῆς παρούσης καταστάσεως.

Τὰ ἐργατικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ἀντεμετώπισαν τὰς δυσχερείας τὰς δημιουργηθείσας ἐνεκα τῆς συμ-

μετοχῆς των εἰς τὴν κατάστροφιν τῶν ἐθνικῶν οἰκονομικῶν προγραμμάτων, τείνουσιν εἰς τροποποίησιν τοῦ πρότερον κρατήσαντος τρόπου χειρισμοῦ τοῦ θέματος. Ἐντελῶς ἀντίθετοι τοῦ προγραμματισμοῦ ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Ἐτεροί, ὅπως εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον καὶ τὴν Σουηδίαν, ἀπέκλιναν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τροποποιήσεων αἱ ὁποῖαι ὠδήγουν βασικῶς εἰς ἀρνήσιν τῆς ἀρχῆς τοῦ προγραμματισμοῦ ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ εἰδικοῦ συστήματος κατευθύνσεως. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις αἱ ὁποῖαι συνεχίζουν συμμετέχουσαι εἰς τὸν προγραμματισμὸν εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀσκούν σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κυβερνήσεων των, ὅπως εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Νορβηγίαν, ἢ ὅπου ὁ ὀργανισμὸς προγραμματισμοῦ ἔχει ἀπλῶς συμβουλευτικὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ γενικῶν θεμάτων, ὅπως εἰς τὸν Καναδᾶν.

Ἡ φύσις τοῦ προβλήματος ἔχει καταστή εὐρέως ἀντιληπτὴ ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπιτεῦξιν ἐθνικῶν στόχων ἀποτελεῖ ἡ αὐξανομένη κρατικὴ παρέμβασις εἰς τὴν οἰκονομίαν. Ἀπαραιτήτως ἡ ἐλευθερία πρὸς λήψιν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων πρέπει νὰ περιορισθῇ. Ἀλλὰ οἱ ἡγέται τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων δὲν δεικνύουσιν προθυμίαν πρὸς ἀποδοχὴν περιορισμῶν εἰς τὰς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Ἐπιπροσθέτως οὗτοι διαπιστώνουν ὅτι καὶ κυβερνήσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατοῦν οἱ ἰδιοὶ τῶν πολιτικοῦ συνεργάται λαμβάνουν ἀποφάσεις δυσαρέστους διὰ τὰς ἐνώσεις.

Γνωρίζουν, ἐπίσης, ὅτι αἱ κυβερνήσεις ὑπόκεινται εἰς πίεσιν αἱ ὁποῖαι εἶναι ἰσχυρότεραι τῆς ἰδικῆς τῶν ἐπιρροῆς. Ἐχουν δὲ σκληρῶς διδαχθῇ ὅτι συμφωνίαι καὶ δεσμεύσεις ἀναλαμβανόμεναι εἰς ἓνα τομέα δυνατόν νὰ ἐξουδετεροῦνται ἢ νὰ ἀποβαίνουν ἀρνητικαὶ ἔνεκα δραστηριοτήτων εἰς ἕτερον τομέα, ὅπως ἐπίσης ὅτι αἱ κυβερνήσεις χειρίζονται ἐν εὐρὺ φάσμα δυνατότητων ἐπὶ τὴν χάραξιν τῆς ἐπὶ μέρους πολιτικῆς των. Εἶναι δυσχερὲς νὰ ἀντιπαρβληθῶν οὗτοι πρὸς τοιαύτην ἱκανότητα καὶ ἰσχύιν.

Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἔχουν ἐπιτύχει διεισδύσιν εἰς διαφόρων ἐπιπέδων κυβερνητικὰ σώματα καὶ σώματα χαράξεως πολιτικῆς καὶ ἀσκήσεως διοικήσεως. Αὗται πλέον ἀντιμετωπίζουν τὸ ἔργον τῆς ἀποσαφηνίσεως τοῦ προβλήματος, τοῦ καθορισμοῦ τῶν θέσῶν των, τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν μελῶν των καὶ τῆς διερευνήσεως τῆς ὑπ' αὐτὸν ὑποστηρίξεως. Πρὸς ἐπιτεῦξιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν θὰ ἀπαιτηθῶν περισσότερα μέλη καὶ διευρύνσις τῶν οἰκονομικῶν πόρων. Αἱ ἐνώσεις θὰ ἐξαναγκασθῶν νὰ ἀναπτύξουν καὶ νὰ εὐρύνουν τὰς νέας τῶν δραστηριότητας, καθὼς παραλλήλως θὰ ἀσκούν πίεσιν ἐπὶ τῶν μελῶν των δι' ἡξήμενας εἰσφοράς. Ἐνθὺ δὲ ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἀπογοητεύσις καὶ σύγχυσις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἡγεσίας.

συμπέρασμα

Τὰ ἐργατικὰ κινήματα τῶν δυτικῶν κεφαλαιοκρατικῶν κοινωνιῶν ἀντιμετωπίζουν ἐν σύνολον νέων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν προβλημάτων. Αἱ εὐχάριστοι καὶ συνήθεις δραστηριότητες ἀπλῶς θὰ ἀναβάλουν τὴν ἡμέραν τῶν μεταβολῶν καὶ δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν ἀφορμὴν διὰ συσφάρευσιν ριζικῶν μεταβολῶν, ἐντόνων ἐρίδων καὶ εὐρέων σχισμάτων. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἐσημείωσαν προόδους κατὰ τὴν πορείαν των ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν ἔχουν χαράξει, καίτοι ὑφίστανται μεγάλα ἑλλείψεις εἰς τὸν βαθμὸν ὀργανώσεως καὶ τὴν διάρθρωσίν των εἰς πολλάς χώρας.

Τὰ θέματα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀληθὴ πρόκλησιν διὰ τὰς ἐργατικὰς ἐνώσεις εἶναι ἡ διαμόρφωσις ἀποτελεσματικῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν διαπραγματεύσεων διὰ προσώπων προερχομένων ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἀνάπτυξις προγραμμάτων καὶ καταλλήλων μηχανισμῶν διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν μισθωτῶν εἰς ἐπιπεδὰ ἐπιχειρησιακά, βιομηχανικῶν κλάδων, ἐθνικὰ καὶ εἰς διεθνή σώματα. Ἡ διάρθρωσις των, αἱ παρεχόμεναι διευκολύνσεις καὶ αἱ ἀκολουθοῦμεναι κατευθύνσεις πολιτικῆς ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε θεμάτων πρέπει νὰ εἶναι συναφείς πρὸς τὴν τρέχουσαν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν. Μὲ μεγαλύσαν καθοδηγήσιν ἀπὸ μέρους τῶν κυβερνήσεων αἱ ἐνώσεις θὰ δυνηθῶν νὰ προσαρμόσουν ἐκουσίως τὰς θέσεις των πρὸς βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους καὶ μακροπρόθεσμους στόχους. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ δικαιώματος ἀσκήσεως ἐπιρροῆς καὶ χρησιμοποίησεως τῶν εὐκαιριῶν συμμετοχῆς εἰς ὅργανα λήψεως ἀποφάσεων καὶ ἐκτελέσεως αὐτῶν ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ καὶ κυβερνητικοῦ ἐπιπέδου θὰ πρέπει νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν των δι' ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀποτελεσματικὰς διαφωνίας ἐντὸς μιᾶς κοινωνίας ἡ ὁποία ἀπεδέχθη ἤδη πολλοὺς ἐκ τῶν βασικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν των, καίτοι οὐχὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸν προταθεῖσαν μορφήν, καὶ ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων συνεχίσις ἀσκήσεως πίεσεως ἀποτελεῖ σημαντικὸν παράγοντα διατηρήσεως ἰσορροπίας μεταξὺ τῶν ἀντιτιθεμένων συμφερόντων. Τὸ ἐργατικὸν κίνημα θὰ παραμείνῃ μᾶλλον ὥς μία ὁμὰς κεντρικὴ καὶ κριτικὴ σημασίας μεταξὺ ἄλλων ὁμάδων, παρὰ ὥς ἡ μόνη ἀντίπαλος αὐτῶν.

Ἡ πρόκλησις διὰ τὴν σφυρηλάτησιν μιᾶς συνεχῆς ἐπεξεργασίμου προσαρμογῆς τῶν θέσῶν των, ἐντὸς τῆς νέας ἐποχῆς τῶν δυτικῶν κεφαλαιοκρατικῶν κοινωνιῶν, εἶναι ἡ μόνη τὴν ὁποίαν αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ὀφείλουν νὰ ἀντιμετωπίσουν. Εὐτυχῶς αὗται διατηροῦν μέγαν βαθμὸν ἐλευθερίας διὰ νὰ ἀναπτύξουν τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ προγράμμάτα των, ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν εἰδικῶν συμφερόντων τῶν ὁπαδῶν των ἄλλα καὶ τῶν ἀποψέων των περὶ ἐθνικῶν συμφερόντων.